Meile, kas tu esi žmogui?

Meilės paslaptis
filosofų ir dvasinių mokytojų akimis

Dr. Bronislava Aniceta Černienė

Bronislava Aniceta Černienė
Humanitarinių mokslų daktarė.

Ši knyga – tai kelionė po įvairių filosofų ir dvasinių mokytojų įžvalgas apie meilę.

Ne kiekvienas turime galimybę perskaityti dešimtis filosofinių knygų, tokių autorių kaip Chalilis Džibranas, Erichas Fromas, Vladimiras Solovjovas, Šri Činmojus, Šri Aurobindas, Šri Satja Sai Baba, Tomas Kempietis, Vydūnas, Ošo ir kt.

Prieš Jus - gidas po skirtingus, kartais prieštaraujančius, meilės supratimo labirintus. Autorės tikslas – supažindinti su skirtingais požiūriais apie meilę, suteikiant galimybę Jums, skaitytojui, susidaryti savo nuomonę, pačiam susikurti savo meilės „žemėlapį“, kuriuo galėsite naudotis savo gyvenimo kelyje.

Redaktorė **Neringa Butkienė**
Viršelis iIiustruotas **Šri Činmojaus** piešiniais

54 psl.

Kaunas, 2018

Turinys

Įžanginis žodis.....4

I Pratarmė. Meilės prasmė, tikslas ir uždavinys nebuvo giliau tyrinėjami, todėl jos esmė apgaubta neperregimu šydu.....5

II „Žvalgykis nuo aukštų bokštų“, M. K. Čiurlionis.....8

III „Meilės kaukės“.....10

IV Meilės prigimtis pagal vokiečių-amerikiečių filosofą ir psichologą Erichą Fromą.....12

V Rusų filosofo ir teologo Vladimiro Solovjovo studija apie lyčių meilę.....18

VI Meilės vaidmuo indų dvasinio mokytojo Šri Činmojaus mokyme apie vidinio žmogaus ir visos civilizacijos perkeitimą.....19

VII Šri Aurobindo mintys apie meilę visuotinės būties sąrangoje.....26

VIII Mintys apie meilę filosofijoje ir literatūroje.....30

IX Išganytojo, Jo apaštalų ir pasekėjų himnas Meilei.....38

X Pauliaus keliu ėjo ir Tomas Kempietis.....40

XI Psalmės meilei proza.....44

XII OŠO. „Aš mokau, kaip įeiti giliai į meilę“.....48

Baigiamoji dalis.....51

Pabaigos žodis.....54

Įžanginis žodis

Ši knyga – laisvo žanro kūrinys, aprėpiantis labai mažą meilės sampratos dalelę. Šios knygos skaitytojas turėtų tapti (pageidautina) ypač jam rūpimo aspekto atsakymo ieškotoju. Tai reiškia, kad turėtų norėti labai suprasti ir pamatyti intymiausią savo dalį – vidų.

Jus, skaitytojai, kviečiu – paklauskime kartu: meile, kas tu esi konkrečiam žmogui ir visos būties platybėse? Pasirodo, kalbėti šia tema – tai bandyti aprėpti neaprėpiamą objektą, kuris yra lyg paslaptingas sfinksas, mįslė su daugybe prieštaringų atsakymų! Meilė – vienas žodis, tačiau jos išgyvenimų, pajautimų, supratimų, įsikūnijimų ir filosofinių postringavimų apie ją – beribė galybė.

Mano pasirinktas pateikimas gali pasirodyti paradoksalus. Nors tik probėgšmais peržvelgsite gana mažą meilės filosofijų dalį, siūlau į visa tai „pasižvalgyti nuo aukštų bokštų“. Jei pasinaudosite šiuo M. K. Čiurlionio posakiu (suprasti objektą pakilus virš kasdienybės lygmens), jūsų akiratis prasiplės. Kaip vaikas atskleidžia giliausią pasakos išmintį, kuri jam tampa netikėtu nuostabiu praregėjimu, taip ir jūsų širdies intuicija – per įvairių nuomonių palyginimą –praskaidrins jūsų išmanymą. Taps langu į tiesą. Tik žvalgykitės nuo aukštesnių bokštų, pasinerkite gilyn, ieškodami meilės esmės. Tai prabudins jūsų sielą, primins, kad kiekvienas turi pasikeisti, būti šviesos vaiku ir prisidėti prie šviesiosios meilės žemėje pergalės.

Pateikta nuomonių mozaika – tik gidas. Pats skaitytojas ras savo kelią. Kodėl man magėjo iš įvairių meilės sampratų atplaišų supinti tokią alogišką, painią įvairių samprotavimų meilės pynę? Senų seniausiai Tacitas pasakė: „Skaudžiausia gyvenimo patirtis yra artimųjų nemeilė.“ Kas nors turi atlikti darbą dėl didžiojo visų prabudimo, tauraus siekio tobulinti save ir savo supratimą apie meilę. Neapsiriboti kasdienybės lygmeniu. Bet įeiti į savo gelmes ir pasiekti vidaus aukštumas.

I Pratarmė

Prieš jus – įvairi, marga, daugiaspalvė, skirtingai ir prieštaringai interpretuojama meilės išgyvenimų įvairovė. Kai kurie autoriai priskaičiuoja daugiau kaip šimtą meilės apibūdinimų. Bandyta suklasifikuoti galimas jos formas. Argi ne keista? Tai, kas mums arčiausia, brangiausia, netgi lengvai pasiekiama ir visiems prieinama, yra pati geidžiamiausia svajonė! Pasirodo, ji slypi paslaptingose tolybėse, yra sunkiai apibrėžiama „didžioji tema“, mįslė, kuri turi galybę vienas kitam prieštaraujančių atsakymų. Reikšminga ir galinga ne tik kasdienėje egzistencijoje, bet ir amžinybėje. Gaivalinga, visus kerinti ir traukianti, nors nei jos veido, nei gilybės aiškiai neįžvelgsi, galinti paversti žmogaus gyvenimą ir poezija, ir... pragaru, pavasariu ir šalta žiema. Meilė – lyg saulė, su kuria svarbu kilti aukštyn. Jaunystėje – ji viliojanti žvaigždė. Pražydusi pilkos ir triukšmingos kasdienybės lizde, ji gali panardinti į asmeninės galaktikos gelmes bei aukščiausią Dangų. Bet jei su ja nepakilsi, gali likti vienas tamsioje suplėkusioje kasdienybėje. Ji gali tavo viduje pabudinti giliausias būties mįsles, pažadinti donkichotiškiems žygdarbiams, pakreipti gyvenimą visai kitokia linkme... Atvira žemei ir dangui ir galinti juos padaryti draugais... Reali ir ideali, klastinga ir slėpininga, egzotiška ir ne visada pasiekiama...

Kad meilė gimtų, kitam žmogui reikia skirti ypatingą dėmesį ir svarbą. Tai rizika. Kitas žmogus gali tavęs nesuprasti, nepriimti, išduoti. Tai tarsi vaikščiojimas peilio ašmenimis. Ji gali būti iššūkis pačiai gyvybei.

Žmonėms meilė nėra nesvarbus antraeilis dalykas. Populiariojoje literatūroje ši tema dominuoja. Knygos, filmai, spektakliai, muzika, televizijos laidos – visa tai vilioja žmones istorijomis apie įsimylėjėlius. Susidaro įspūdis, kad be šio jausmo gyvenimas – visa būtis – būtų tuščias, o žmogus lyg amorfiška būtybė. Meilė visą kultūrinę erdvę pripildo subtiliais savo žiedų kvapais.

Ji tartum visos esaties, žmogaus branduolys, dinaminė energija, variklis, be kurio visa taptų chaosu, blaškomu atšiauraus vėjo. Meilė suteikia įvykiams įvairovės, o asmenims – individualių ir nepakartojamų spalvų, autentikos. Žmonių likimus dažnai nulemia meilės viršukalnės. Būtent per meilę atsiskleidžia įstabiausios skirtingos ir spalvingos dvasinės vertybės, polėkiai, svajonės, gėris ir grožis, slėpiningos žmogaus vidaus gelmės. Ant jos sparnų iš buitinių erdvių į pasakiškas erdves pakyla gerumas. Taip praturtinami, perkeičiami ir suvienijami ne tik du žmonės, bet ir visa žmonija. Juk meilės pasaulis – tikroji stebuklų šalis, šambala, kurios ieškome toliuose, ir kuri yra mūsų šviesiose mylinčiose širdyse. Perfrazuodamas filosofą I. Kantą mylintysis norėtų pasakyti: „Virš mūsų žvaigždėtas dangus, o mumyse – meilės paslaptis. Visos humanistinės filosofijos ir religijos vieningai sutaria, kad nėra nieko aukštesnio ir nuostabesnio už Meilę. Ji gali išlaisvinti patį aršiausią nedorėlį, nuvesti į tobulėjimo viršukalnes, padėti prasiskleisti jo dvasios galimybėms. Nupuolusįjį paversti šventuoju.

Tad kur problema? Kodėl baugu artintis prie šios įmagnetintos, daugiaveidės „planetos“? Jos interpretaciją komplikuoja tiek subtilumas, tiek formų begalybė. Žodis vienas, o kiek suvokimo ir įkūnijimo variantų! O įdomiausia, kad apie meilę kalbant bandoma apeiti tai, kas svarbiausia – nesistengiama įminti jos esmės ir prigimties. Gal todėl ir atsiranda begalybė interpretacijų? Nuo senovės graikų stoikų laikų išskiriami keturi meilės tipai: tėvų meilė (*storge*), draugystė (*filia*), erotinė meilė (*eros*) ir dvasinė meilė (*agape*). Šveicarų filosofas J. Bochenskis knygoje „Šimtas prietarų“ pabandė suklasifikuoti meilės suvokimo klaidas arba, pasak autoriaus, „paklydimus“.

Pirmas „paklydimas“ liečia meilės objektą (mylimąjį(-ąją)). Reikalaujama mylėti ar lyg stabą garbinti svetimą, nepažįstamą, kardinaliai skirtingą nei mes žmogų. Kitas labai paplitęs „paklydimas“ – meilė suvokiama tik kaip lytinis gyvenimas. Pavyzdžiui, anglų kalboje, „užsiimti meile“ reiškia imtis lytinio akto. Kiti nesusipratimai – jų pasitaiko dažniausiai – susiję su tuo, kad meilė vertinama kaip jausmas. Žinoma, meilė ir yra jausmas, tačiau ne vien tik tai. Meilė yra visybinis vertybinis nusistatymas, valia, veiksmas. Meilė yra susijusi su noru tarnauti, padėti, išreikšti gerumą, ryžtą, apginti kitą ir t. t.

Kasdienis mūsų civilizacijos gyvenimas sudaro įspūdį, kad be meilės negali tapti laimingas. Nes ji suprantama kaip instinktyvus emocinis žmogaus potraukis. Noras gyventi vienas šalia kito, drauge. Bet tada išnyksta skirtumai tarp meilės, santuokos, šeimos. Meilės esmė ir ypatumas užtušuojami, o jos tikrasis tikslas nebeprisimenamas. Daugelis žmonių yra „pasiklydę“ ir nebesupranta, kas yra meilė.

Atidžiau pažvelkime į porų tarpusavio santykių situacijas. Ko meile kartais siekiama? Įsimylėjusieji trokšta prisirišti savo meilės objektą. Paprasčiau sakant, nori turėti ir valdyti kitą žmogų. Atkreipkite dėmesį: nori ne padėti jam, ne suteikti laisvę ar padaryti laisvesnį, bet tarsi surišti, supainioti, apriboti nepriklausomybę. Padaryti priklausomą nuo savęs, pavergti.

Arba štai kad ir toks atvejis. Dažnai pasitaiko, kad žmonės akimirksniu vienas kitą sužavi ir patraukia. Apie tai sakoma: „Meilė iš pirmo žvilgsnio.“ Bet, laikui bėgant, žmonės artimiau susipažįsta, atsiskleidžia ir atsiveria vienas kitam. Štai tada ir išryškėja trūkumai, ydos bei atstumiančios savybės. Įsimylėjimo karštis šąla. Iškyla nesutarimų, ginčų, barnių, pradedama kritikuoti vienas kitą. O kur dar buities rutina? Viskas atsibosta. Du žmonės įgrysta vienas kitam, pradeda matyti tik kito egoizmą, atstumiančius charakterio bruožus ar temperamento trūkumus. „Žydrosios viešnios“ džiaugsmas virsta vargetos ašara.

Ar tai buvo meilė? Ta tikroji? Žinoma, ne! Emociniai, fiziniai ryšiai, prisirišimas... Nei aistra, nei protas ar grožis atskirai, be aukštesniosios harmonijos, nėra meilė. Taip tvirtina meilės tyrėjai.

Štai dar viena kasdienio gyvenimo situacija. Jei porą sieja vien jausmai ir kiekvieno iš jų „aš“ nėra tapę „mes“, tai yra vieniu, ilgainiui kiekvienas pradeda vadovautis savuoju ego, troškimų tenkinimu, o tam niekada nebūna pabaigos. Užgaidos ir norai keičia vienas kitą kaip kaleidoskope.

Pagalvokime, kodėl taip atsitinka? Gal A. Šveiceris yra teisus, kad nepakanka tik egzistuoti. Žmogus turi ieškoti tobulėjimo kelių, kaip plėsti savo galimybes, idealus, dvasinius tikslus, tapti vis kilnesnis, realizuoti savo žmogiškąją išmintį, etinę brandą – tapti turtinga, nepakartojama asmenybe.

Vokiečiai ribotų reikmių žmogų vadina filisteriu (smulkmenišku). Žmogus sukurtas ne tam, kad tuščiai leistų laiką, tai neatitinka jo prigimties. Argi ne taip?

Tam, kad paaiškintume, kas yra meilė, neturime apibrėžto metodo, kuris šitą galybę variantų sujungtų į sistemingą idėjų visovę. Ir turėtume savotišką „filiasofiją“. Savo tyrinėjamo objekto niekada negalime pamatyti gryno visuminio pavidalo, todėl turime ieškoti ir rasti tam tinkamesnių metodų, kitaip aprėpsime tik meilės išorinį apvalkalą. Nuo amžių pradžios taip toli pažengę tirdami įvairias sritis, apie šį objektą galime pasakyti tik tiek, kiek leidžia sokratiškoji išmintis: „Žinau, kad nieko nežinau.“

Kadaise Empedoklas mokė, kad pasaulį valdo dvi priešingos jėgos: meilė ir priešiškumas (neapykanta). Panašiai ir šiais laikais vyrauja nepaliaujama blogų ir gerų jėgų kova, kuri daro įtaką civilizacijos lemčiai. Meilės kupini žodžiai, veiksmai, darbai, elgesys padidina teigiamos energijos kiekį, o pikti, tūžmūs žodžiai, mintys, elgesys turi griaunamosios energijos. XX amžiuje nestigo mąstytojų ir veikėjų, kurie nuspėjo tokios energijos grėsmes ir pasekmes. Jos turi įtakos ir meilei bei santykių stabilumui. Kuo labiau žmonės gyvens meilėje, tuo daugiau kilnių dalykų perduosime ateinančioms kartoms. „Vienas šviesos spindulys gali išsklaidyti didžiausias tamsumas.“

Romantizmo pakraipos poetai ir romanistai iškėlė meilę iki visagalės jėgos, lemiančios pasaulio istoriją. Nuo amžių pradžios meilė buvo gvildenama pirmiausia istoriniu ir literatūriniu aspektais. Apie ją svarstė filosofai. Menas, grožinė literatūra pateikė iš tikrųjų netrivialų meilės supratimą, taip sutaurindama meilės kultūrą. Ypač grožinėje literatūroje, kuriant daugiaplanį žmogaus vidinį paveikslą, pateikta daug išmintingų idėjų, svarbių apmąstymų, skvarbių pastebėjimų. Meilės aprašymai literatūroje ir poezijoje lyg magiškas kristalas padeda įžvelgti ne tik meilės prigimtį, bet visos kultūros spalvingumą, tautos būdą, visuomenės veidą, žmogaus tipų įvairovę, jų nepakartojamumą, autentiką.

Dar iki mūsų eros indai, arabai ir kiti išplėtojo, aprašė meilės „mokymą“, jos savybes. Žinomas tyrinėtojas J. Riurikovas rašo, jog senasis aprašomasis metodas „atgyveno“ ir sunku pasakyti, ar susiformuos naujas ir koks jis bus.

II skyrius
„Žvalgykis nuo aukštų bokštų“

M. K. Čiurlionis

Pirmiausia turėtume susitarti, kas turima galvoje, kai yra keliama meilės problema. Tam, kad geriau suprastume, apie ką kalbama, pasiremsiu vaizdingu Biblijos pasakojimu apie Jobo gyvenimą, kuris plačiai yra filosofų aiškinamas. Arabijoje gyveno žmogus, vardu Jobas. Turėjo jis žmoną, vaikų, tūkstančius kupranugarių, avių. Padėdavo vargšams, globojo našles. Toks jo gyvenimas pasirodė Dievui įtartinas, tad nutarė Jobą išbandyti. Paleido vėjais jo turtus, žuvo žmona, pats Jobas prarado sveikatą, turėjo apsigyventi už miesto šiukšlyne. Tokia padėtis Jobą privertė samprotauti, kad viskas yra suprantama, kai niekas neatsitinka. Asilas nedejuoja, kai ganosi žolėje, o jautis gauna pakankamai šieno. Bet kai išdega žolė, asilas bliauna ir pan. Taip ir žmogus, susidūręs su nemalonumais, susijusiais su meile, pradeda dejuoti, yra verčiamas susimąstyti apie jos užduotį.

Klaidžiodami po painius įsimylėjėlių labirintus vargu ar perprasime tikrąją meilės esmę. Ne viską galima apsakyti ar aprašyti...

Lygindami kad ir nedaugelį meilės formų, meilės filosofijų, tikiuosi, greičiau atskleisite tai, kas pamirštama – kas Ji yra būties platybėse bei žmogaus gyvenime. Kaip vaikas dažnai patiklia širdimi ir su džiugia nesuvaidinta nuostaba atskleidžia giliausią pasakos išmintį – pasaka jam tampa nuostabiausiu praregėjimu – taip ir jūsų širdies balsas, įvairių sampratų palyginimas nuves į tiesą ir atsakys į iki šiol nesuprastas, neatskleistas mįsles. Palyginimai taps langu į skaidresnį meilės apraiškų supratimą. Tik pastebėkite slaptas angas, duris, vartus, palėpes, tiltus. Ir meilės prasmės atsiskleis jums vaiskia šviesa. Prisiminkite M. K. Čiurlionio priesaką: „Žvalgykitės nuo aukštų bokštų.“ Ir ši tiesos galia prabudins jūsų sielą, prisiminsite Kūrėjo priesaką keistis – būti „šviesos vaikais“ ir prisidėti prie tikrosios meilės žemėje pergalės. Tik nesiliaukite nuolat eiti į priekį. Padėkite ir kitiems nusimesti alinančio nežinojimo naštą.

Pradėsime kelionę nuo Chahlilio Džibrano (1883–1931), žymaus rašytojo ir dailininko, gyvenusio tarsi ant dviejų pasaulių – Rytų ir Vakarų – ribos. Savo nuostabaus grožio kalba jis juos suartino. Gimęs Libane, su šeima vėliau emigruoja į JAV ieškoti geresnės dalios. Mokosi Bostono imigrantų mokykloje, kur mokytojai pastebi jo talentus. Čia pradeda piešti. Vėliau grįžta į tėvynę baigti mokslų. Vėliau vėl atvažiuoja į Bostoną, tada keliauja į Niujorką, palaikomas draugų piešia ir pradeda rašyti arabų kalba. Keliauja į Prancūziją mokytis tapybos, taip pat ir pats moko piešti, dalyvauja konkursuose, daug rašo, iliustruoja savo knygas prancūzų ir anglų kalbomis. Persikelia į Niujorką ir ten, Manhatane, gyvena iki mirties. Jo meninę kūrybą labai vertina amžininkai. „Pranašas“ yra populiariausia

šio rašytojo knyga, išversta į daugelį kalbų, pripažinta milijonų skaitytojų. Vien JAV ji pakartotinai išleista daugiau nei 40 kartų. O 1983 metus UNESCO paskelbė Ch. Džibrano metais.

III skyrius
Meilės kaukės

Pajusk, apie kokias meilės prigimties apraiškas Ch. Džibranas kviečia pamąstyti „Pranaše“, pateikdamas poetiškus ir vaizdingus meilės aprašymus. Toks, skaitytojau, tavo uždavinys. Nesunkiai įminsite, ko rašytojas neįvardija pasirinkdamas metaforos formą – seno išminčiaus įžvalgas. Ir pajusite sau artimą tiesą. Žinoma, nereikia laukti, kad akimirksniu pasikeistų nusistovėjusi nuomonė.

Ch. Džibranas pats apie tai rašo: „Nė vienas žmogus jums nieko neatskleis be to, kas jau būdrauja jūsų žinių aušroje. Mokytojas, šventyklos šešėlyje vaikščiojantis tarp savo pasekėjų, skleidžia ne savo išmintį, o greičiau savo tikėjimą ir atsidavimą. Jei jis iš tiesų išmintingas, jis nekvies jūsų įžengti į savo išminties namus, greičiau jis ves jus prie jūsų pačių proto slenksčio...“ (Vertė Z. Ardickas).

Kai meilė pamoja jums, jūs sekate paskui ją, nors nujaučiate, kokie rūstūs ir statūs jos keliai. Kai ji savo sparnais apglėbia jus, nesipriešinate, nors tarp jos plunksnų paslėptas kardas gali sužeisti. Meilė jus karūnuoja, bet ji ir nukryžiuoja. Ji jus augina, bet ir apgeni. Ji pakyla iki jūsų viršūnių ir glamonėja švelniausias jūsų šakas, virpančias saulėje. Bet ji ir nusileidžia iki jūsų šaknų žemėje ir išjudina jas, netgi išrauna. Ji minko jus, kol suminkštėjate, kad taptumėte nekasdiene duona Šventosios Dvasios puotai arba kančios apoteozei.

Mylėdami patirsite savo širdies paslaptis, kad pažintumėte save ir gyvenimą. Meilė gali išblaškyti jūsų svajas ir tartum vėjas gūsiais nusiaubti sodą. Kartais meilė būna nebyli, tartum šydas pridengia ją arba visai uždengia. O kartais prabyla garsiu balsu ir nuoga stovi priešais tave it Nepažįstamoji.

Tik išsiskyrimo valandą pažinsi jos gelmes. Jei ieškosi ramybės ir malonumo, geriau apskritai palikti „meilės klojimą“, atsiriboti nuo savo prigimties, nuogybės arba pridengti ją. Gal geriau išeiti į platųjį pasaulį ir būti laisvam, kur juoksiesi, darbuosiesi ir širdyje nuolat jausi jos pėdsakus.

Meilė be savęs nieko daugiau neduoda ir nepaima. Nes meilei pakanka meilės. Bet yra ir tokia meilė, tiksliau, jos surogatas, kuri viską atima ir juokdamasi išeina palikusi nuogą šaltyje. Tikra meilė nieko nenori ir nuliūsta, jei kas nors nori ją pasisavinti. Nemanyk, kad gali žinoti meilės kelią, nes ji pati rodo kelią. Ir jos kelių būna įvairių. Ieškodamas laimės, tampi amžinu piligrimu. Nes meilė jos neturi ir nenori turėti. Meilė teturi vieną troškimą – išsipildyti.

Mylėdamas atrasi savyje besaikio švelnumo troškimą, kurio negalėsi niekaip numalšinti ir patenkinti. Noriai ir džiugiai atiduotum visą savo esybę, kūną ir kraują, kad tas troškimas išsipildytų. Tačiau tokia jau troškimo prigimtis – jis sukelia dar didesnį troškimą, yra besaikis ir nepasotinamas. Tavo meilės suvokimas žeidžia tavo sielą, bet nė už ką jo neatsisakysi ir džiugiai plastės tavo prigimtis dėl dar

vienos meilės dienos. Sugrįžti vakare namo sklidina džiaugsmo širdimi ir pagaliau užmigti ramiai, šnabždant lūpoms jos vardui himną.

Mylėdamas nesakyk: „Dievas mano širdy.“ Geriau tark: „Esu Dievo širdyje.“ Taip pataria autorius ir toliau ragina:

Santuoka reiškia visada būti kartu. Tačiau tegul lieka erdvės tarp jūsų. Ir tegul ten šoka dangaus vėjai.

Nepaverskite meilės pančiais. Geriau tebūna ji jūra, skalaujanti jūsų sielų krantus.

Pripilkit vienas kitam taures, bet negerkit iš vienos.

Atlaužkit vienas kitam duonos, bet nekąskit iš tos pačios riekės.

Dainuokit, šokit ir džiaukitės, bet tegul kiekvienas lieka atskiras, kaip po vieną yra liutnios stygos, nors virpa ta pačia muzika.

Atiduokite savo širdis, bet ne vienas kito nuosavybėn. Nes tik gyvenimo Ranka gali valdyti jūsų širdis.

Ir stovėkit kartu, bet ne per arti vienas kito:

Nes juk šventovės kolonos stovi atskirai.

O ąžuolas ir kiparisas neauga vienas kito šešėlyje.

Ką reiškia dirbti su meile?

Tai austi drabužį iš siūlų, ištrauktų iš savo širdies, tartum mylimasis žadėtų jį nešioti.

Tai statyti namą švelniai, tartum savo mylimajam rengtum gyventi.

Tai įpūsti visiems daromiems daiktams savo dvasios. Ir žinoti, kad visi palaiminti mirusieji stovi šalia ir stebi tave.

Darbas – tai meilė, tapusi regima.

Ir jei nuolat negalite dirbti su meile, o tik su pasibjaurėjimu, geriau palikite savo darbą ir sėskite prie bažnyčios vartų prašyti išmaldos iš tų, kurie dirba su džiaugsmu.

IV skyrius

Meilės prigimtis pagal vokiečių-amerikiečių filosofą ir psichologą Erichą Fromą

Pasaulyje garsus filosofas ir psichologas Erichas Fromas iškėlė daug naujų ir įdomių bei netikėtų meilės aspektų (ypač knygoje „Menas mylėti“, 1990).

Ši knyga labai išpopuliarėjo ir daugelį metų JAV buvo bestseleriu. E. Fromo humanistinis kredo: išmokyti širdį mylėti. Meilės meno. Retam pavyko taip taupiai ir subtiliai pažvelgti į meilę. Tačiau, skaitytojau, susimąstyk, ar toji humanistiška pozicija ir tikrai humaniški metodai pasaulietiškame kasdienybės lygmenyje pasiekia tikslą? Žvelgiant fizinėmis akimis, o ne dvasios rega, meilės prigimtis išlieka užgožta žemiškojo „kraštovaizdžio“, įžvelgia vien pirmąjį, išorinį, ne giluminį prigimties planą. Taigi E. Fromo „meilės menas“ vargu ar gali atvesti į susivienijimą, tuo labiau – į visuotinę vienybę, kuri yra taip reikalinga mūsų civilizacijai?..

Taigi, ką apie meilę byloja E. Fromas?

Jeigu meilė yra menas, tada jai pažinti reikia daug žinių, apimančių daugelį sričių, ir daug pastangų. Pripažindami meilės svarbą žmogaus laimei, žmonės nesusimąsto: ar mokame mylėti? Argi meilės nereikia mokytis? Juk menininku netapsi nestudijavęs meno istorijos, nesistengdamas prasiskverbti į jo dėsnius, paslaptis, specifiką. Daugumai žmonių didžiausia problema – kaip būti mylimam? Kaip pažadinti kitų meilę sau? Vienintelis rūpestis, kad juos mylėtų! Kad būtų mylimi. Kai kurie vyrai mano, kad užtenka geros išvaizdos, jėgos, vyriškumo, sugebėti dominuoti savo aplinkoje. O moterys stengiasi sužavėti savo išvaizda, grožiu, dailia figūra, geromis manieromis, apranga, linksmumu. Abiem lytims svarbus geras charakteris, kuklumas, iškalbingumas, gera orientacija bei išorinis, seksualinis patrauklumas. Meilė – tai sėkmė. Visas dėmesys nukrypsta į meilės objektą, o ne į pačią meilę. „Mylėti paprasta, o štai susirasti tinkamą objektą sunku.“

Tai ypač būdinga XX amžiui, kai meilės objektas pasirenkamas laisvai ir spontaniškai. Ne titulai, ne tradicijos, ne turtai yra svarbiausia. Tačiau vartotojiškoje ir pragmatiškoje visuomenėje, kur materialiniai interesai tapo pirmaeiliai, o materialinė gerovė – pagrindine vertybe, rinkos dėsniai palietė ir meilės santykius. Priešingai nei filosofas H. Markuse, kuris siūlė revoliucinį, „chirurginį“ būdą vartotojiškoms visuomenės ligoms gydyti, E. Fromas linksta prie humaniškų auklėjimo ir švietimo metodų, kuriais atsigręžia į amžinąsias vertybes. Jis yra kupinas noro padėti žmonėms spręsti problemas,

nepasiduoti nepasitikėjimui savimi, nevilčiai. Žmogus turi remtis savo protu ir valia. Neviltis nekūrybinga. Reikia išmokyti savo širdį mylėti. Meilė kuria stebuklus.

E. Fromas kaltina žmones, kad šie nepagrįstai sutapatina meilę su įsimylėjimu. (Tai skirtingi dalykai!) Todėl jie ir nemato reikalo mokytis mylėti.

Įsimylėjimas siejamas su fiziniu potraukiu arba akla aistra. Ir viso to intensyvumas visiškai nereiškia meilės. Nėra nieko paprastesnio kaip pulti vienas kitam į glėbį. Tačiau įsimylėjimas, prasidėjęs stipriais jausmais ir viltimis, greit atvėsta. Žmonės nusivilia vienas kitu, išblėsta pirminis išorinis žavesys.

Žmogus jaučia poreikį mylėti, bet jam kur kas svarbiau gali būti sėkmė, prestižas, valdžia, pinigai, tad jis visą energiją ir dėmesį nukreipia visam tam pasiekti. Kai persveria pragmatiniai dalykai, kai materialinė sėkmė ir pasiekimai yra svarbesni, meilei tenka tik antras planas. Taip pat ir širdžiai bei sielai.

„Meilė – tai atsakas į žmogiškosios egzistencijos problemą“

Savęs kaip atskiros būtybės suvokimas, vienišumas, bejėgiškumas prieš gamtos ir ypač visuomenės brutalias jėgas pavertė gyvenimą nepakenčiamu kalėjimu. Toks žmonių susvetimėjimas yra įtempto nerimo šaltinis. Visais laikais ir visose kultūrose atskirumo įsisąmoninimas kėlė žmogui vieną ir tą patį klausimą: kaip įveikti savo atskirumą ir susivienyti su kitais žmonėmis, kaip išvengti baimės, nerimo ir vienatvės? Ir kaip kartu neprarasti savo individualybės, savitumo, kurį E. Kantas išreiškė formule: nė vienas žmogus negali būti priemone kitam žmogui. Visi yra lygūs ir laisvi – kiekvienas gali būti tik tikslas kitam. Bet šiuolaikinės visuomenės sąmonėje lygybės idėja nesuvienijo žmonių, bet pavertė juos unifikuotais, vienodais. Visi yra paversti gamybos įrankiais, dirba panašiose įmonėse, vienodai gyvena ir linksminasi, penimi ta pačia informacija, skaito tą pačią literatūrą, iš kurios semiasi identiškų idėjų ir minčių. Globalinė technologija – monotoniškas darbas, skirtas visuotiniams standartams, formuoja masinę niveliaciją. Visuomenės primesta unifikacija iškastruoja individualybę ir autentiškumą.

Tikras natūralus tarpasmeninis bendrumas, vienybė, savojo „aš“ priartėjimas prie kito „aš“ įmanomas tik mylint.

Meilė – tai tarpasmeninio vienijimosi natūrali realizacija, vienatvės įveikimas, liepsninga pastanga būti vieningiems, apsikeisti savo patirtimis, energijomis, jausmais ir išgyvenimais. Duoti ir gauti. Visiems turtėti. Dalijantis savo atradimais.

Asmenybei, pažinusiai save, savo vidų, žodis „duoti“ turi ypatingą reikšmę. Kiekvienu davimo aktu mes išreiškiame savo jėgas, savo dvasią, mokomės būti savojo „aš“ valdovu. Duoti yra

džiaugsmingiau, negu gauti, nes duodamas atskleidi save, išreiški savo pajėgumą, nepanaudotas galias. Net ir materialioje sferoje ne tas yra turtingas, kas daug turi, bet tas, kas daug duoda. Bet džiaugsmas kyla dvasinėje srityje. Žmogus dalijasi savimi, pačiu brangiausiu, ką turi, – savo gyvenimo dalele, savo energija, savo žiniomis, interesais, savo džiaugsmu ir liūdesiu, visais išgyvenimais. Taip jis praturtina kitą žmogų, praplečia, sustiprina jo galias bei gyvastingumą. Jis dovanoja ne tam, kad gautų ką nors iš kito. Davimas nėra savanaudiškas veiksmas, duodančiajam tai didžiulis malonumas. Šitaip duodantysis ir kitą žmogų paragina, uždega tapti duodančiuoju, todėl jiedu kartu stiprina savo džiaugsmą. Abu tampa geresni, šviesesni, veiklesni.

Toks savęs dalijimas ir yra ta jėga, kuri gimdo ir pabudina meilę. Gebėjimas duoti priklauso nuo asmenybės savimonės brandos. Toks žmogus yra įveikęs savo blogąsias savybes, išsilaisvinęs. Jis pasitiki savo galiomis ir yra įpratęs remtis savimi ir save tobulinti. Savininkiškumas – ne jo savybė. Jei žmogui stinga šių savybių, jis bijos duoti, o tai reiškia – ir mylėti.

Žmogus savo meilę realizuoja per tam tikras savybes: rūpestingumą, atsakomybę, pagarbą, įžvalgumą. Meilė yra kitas būdas atskleisti, pažinti slėpinius. Tai aktyvus įsiskverbimas į kitą žmogų. Pažinimo troškulį patenkina vienijimasis. Susiliejimo aktas padeda pažinti tiek save, tiek kitą. Susivienydamas su kitu, žmogus sužino, kuo kitas gyvas ir ką gali, kam gabus ir kam atsidavęs. Taigi tuos dalykus, kurių protu pažinti neįmanoma. Atiduodamas save ir įsiskverbdamas į kito žmogaus gilumas, gali atskleisti ir pažinti kitą.

Meilė pranoksta bet kokio racionalumo ribas, suteikdama galimybę patirti tai, kas neįmanoma, – vienybės jausmą. (Nors proto pažinimas, psichologinės žinios šiandien yra būtina sąlyga objektui pažinti.) Ir teologija bandė pažinti Dievą protu, samprotavimais apie Jį. Misticizmas pakeitė tai vienybės su Dievu išgyvenimu, atmesdamas abstrakčių išvedžiojimų poreikį. A. Šveiceris rašė, kad žmogaus vienybės išgyvenimas su Dievu nėra iracionalus aktas, bet drąsus, radikalus meilės prisilietimas.

Iki šiol apie meilę kalbėjau kaip apie žmogiškosios vienatvės įveikimą, įkūnijant liepsningą trauką. Bet tą trauką palaiko ne tik egzistencinis, bet ir specifinis biologinis poreikis susijungti vyriškam ir moteriškam pradui. Šitos traukos idėja stipriausiai išreikšta mite apie tai, kad pradžių pradžioje vyras ir moteris buvo viena būtybė, kuri vėliau buvo padalyta per pusę. Ir nuo to laiko kiekviena pusė ieško savo poros, kad vėl susilietų į vieną visumą. Vyriški ir moteriški pradai koegzistuoja kartu kiekvienoje moteryje ir kiekviename vyre (organizmas turi ir vyriškų, ir moteriškų hormonų). Bet lytinis potraukis yra tik poreikio vienytis ir mylėti išraiška.

Z. Froidas klaidingai meilę įvardijo išimtinai tik kaip lytinį instinktą arba sublimaciją. Jo klaida gilesnė, nes lytiniame instinkte Z. Froidas įžvelgė kūno įtampas, sukeliančias skausmą. Taigi tas įtampas reikia atpalaiduoti. Mokslininkas ignoravo psichobiogeninį seksualumo aspektą, vyrišką ir moterišką

poliariškumą ir galimybę jį įveikti susivienijant. Jei Z. Froidas būtų teisus, lytinio pasitenkinimo idealas būtų masturbacija!

Lytinį potraukį gali sukelti ne tik meilė, bet ir nerimas, vienatvė, garbėtroška, troškimas pavergti ar būti pavergtam, poreikis skaudinti ar žeminti. Daugeliui žmonių lytinis potraukis yra susijęs su meilės idėja, todėl jie apsirinka manydami, kad tai meilė. Išties tai gali būti tik fizinis potraukis. Lytinis potraukis akimirką gali sukurti vienybės iliuziją, bet be meilės žmonės taip ir lieka svetimi. Švelnumas galimas ir tada, kai meilė yra fizinė, ir tada, kai dvasinė.

Egoistiškam žmogui svarbus tik jis pats. Jis nori visko, kas gera, tik sau, jaučia pasitenkinimą ne duodamas, o imdamas. Jis abejingas kito žmogaus interesams, negerbia jų orumo, nesidomi visove. Toks žmogus apskritai negeba mylėti ir nemyli net savęs.

Meilė yra tik ypatinga vienijimosi rūšis, laikyta aukščiausia vertybe humanizmo paveiktose religijose. Dar yra nebrandžios meilės formos, kurias E. Fromas vadina „simbiotine sąjunga“. Jos pavyzdžiu galėtų būti nėščios moters ir vyro santykiai, kuriuose dominuoja prisirišimas ir priklausymas. Pasyvios simbiotinės sąjungos forma – priklausomybė, subordinacija, pajungimas savo interesams. Tai vadinama mazochizmu. Mazochistas vengia nepakeliamo izoliacijos ir vienatvės jausmo, paversdamas save neatskiriama kito žmogaus dalimi. Kitas žmogus jį valdo, jam vadovauja, saugo, yra tarsi jo gyvenimo oras. Mazochistas perdeda ir išdidina galias žmogaus, kuriam save atiduoda. Laiko kitą viskuo, o save – niekuo, tik kito galios ir pasitikėjimo dalimi. Jis nepriima sprendimų, niekada nebūna vienišas, bet ir neturi laisvės. Mazochistiniai santykiai gali būti susiję su seksualiniu potraukiu, priklausomybe nuo likimo, ligos, apsvaigimo būsenos, hipnozės transo. Visais šiais atvejais žmogus atsisako savęs, bet paverčia save kieno nors įrankiu.

Aktyvi simbiotinės sąjungos forma – sadizmas. Sadistas nori pabėgti nuo vienatvės, kitą žmogų padarydamas neatskiriama savo paties dalimi. Jis tarytum pasiima sau žmogaus, kuris jam nusilenkia ir garbina, galias. Abu tokios sąjungos nariai negali gyventi vienas be kito. Jiems stinga kuriamosios galios.

Simbiotinės sąjungos priešybė – meilė, kuriai būdinga vienybė, bendrumas, išsaugant savo individualumą. Meilė yra aktyvi jėga, griaunanti sienas, skiriančias žmogų nuo artimųjų ir jungianti juos. Meilė padeda įveikti izoliacijos ir vienatvės jausmą, leisdama žmogui likti pačiu savimi ir likti vientisam. Meilė yra paradoksali, nes mylėdamos dvi būtybės tampa viena ir drauge lieka atskiros.

Meilė – tai veiksmas, žmoguje glūdinčios energijos laisvanoriška realizacija. Mylėti – tai visų pirma duoti, o ne imti. Kūrybiškas asmuo kiekvienu davimo aktu perduoda jėgas, savo dvasinius lobius. Duoti yra džiugiau, negu gauti, nes duodamas atskleidi savo gyvastingumą. Jei kalbėtume apie seksą, vyras orgazmo metu atiduoda savo sėklą. Moteris – taip pat, atsiverdama ji atiduoda. Jei nesugeba to padaryti, yra frigidiška.

Religinės meilės forma, arba meilė Dievui, taip pat kyla iš poreikio įveikti susvetimėjimą ir pasiekti vienybę. Dievas – aukščiausias gėris, trokštamiausias dalykas. Meilė Dievui – tai vienybės išgyvenimas.

Vakarų teologijoje svarbiausias akcentas – rasti tiesą mąstant, o svarbiausias tikslas – tikėjimas į Dievą. Meilė Dievui tada yra mentalinė patirtis.

Šiuolaikinėje vartotojiškoje visuomenėje meilė Dievui pasikeitė. Gyvenimas pagal Dievo įsakymus tapo neparankus. Kasdienybė dažnai yra visai kitokia, nei moko religija. Daugiausia dėmesio skiriama kovai už materialines gėrybes ir sėkmę rinkoje. Šiuolaikinis žmogus panašus į trimetį vaiką, kuris prireikus šaukiasi tėvo pagalbos, tačiau tada, kai yra užsiėmęs savo žaidimais, jam tėvo visiškai nereikia.

Šiuolaikinis žmogus pavertė save preke, savo gyvybinę energiją padarė investicija, iš kurios galėtų gauti didžiausią pelną. Jis susvetimėjęs. Nepažįsta nei savęs, nei kitų. Jo pagrindinis tikslas – pelningai apsikeisti savo gebėjimais ir žiniomis su kitais. Tais, kurie taip pat siekia pelningo apsikeitimo. Jo vienintelis malonumas – vartoti. Niekas nebesišaukia Dievo, kad tobulintų savo asmenybę, bet siekia tik vienokio ar kitokio pelno. Tikėjimas ir malda tapo rekomenduojamomis priemonėmis sėkmei pasiekti, o Dievas – greičiau verslo partneriu nei Aukščiausiuoju, su kuriuo siekiama susivienyti meilėje ir tiesoje, paverčiant savo širdį jo altoriumi.

Gan logiškas ir plačiai paplitęs požiūris, jog meilės prasmė – pratęsti giminę. Kita versija – kad ir kas būtų meilė: gamtos ar Dievo dovana, per ją mes galime siekti aukštesnių tikslų. Meilė gali padėti žmonių giminei į pasaulį atvesti vis geresnius, vis tobulesnius ir kūrybiškesnius individus, kurie darytų kitiems teigiamą įtaką – kilnintų, siektų pažangos ir taip tarnautų aukštesnės visuotinės valios tikslams. Evoliucija, be abejo, turi tobulinti žmogiškąją prigimtį. Tačiau realybė to nepatvirtina. Nėra jokio ryšio tarp gimdytojų meilės jėgos ir palikuonių vertingumo, genialumo. Štai Biblijos istorijos liudija, kad aistra nėra tas dalykas, dėl kurio gimsta tobuli palikuonys. Abraomas vedė Sarą ne iš ugningos meilės, o Izaokas vedė Rebeką tėvo palieptas.

Perfrazuojant A. Puišytę, norisi sakyti:
O, širdie, aš alkstu meilės,
Kaip man gyventi, kokiais sparnais skatinti ją,
Kad savo sielos rožyne
Pajusčiau jos plazdėjimą?

Kartais užtenka vieno saulės spindulio, švelnaus žodžio, malonaus pasisveikinimo. Akių glamonės. Šypsenos nuoširdžios. Tiek mažai, kad tie, kurie yra šalia mūsų, taptų laimingi. Tai kodėl mes to nedarome?

Štai istorija apie „supratingumo tabletę“. Sūnus savo senolei motinai pripirko daug įvairių vaistų ir paklausė: „Ko dar galėčiau nupirkti, kad jaustumeisi geriau?“

„Paimk mane už rankos, kad pajusčiau tavo delnų šilumą“, – sušnibždėjo ji.

Vargšas mūsų protas pažino tik dalelę savęs. Jei mes galėtume žodžiu paliesti žmogaus širdį – ir dykumoje būtume išgirsti. Brangiausia yra tai, kas duodama veltui. Pagalvok: ar tau meilė reikalinga kaip slėptuvė, ar kaip kelias, ar kaip terpė, kurioje galėtum gyventi ir dirbti? Kurti? Ar galime gyventi tuštumoje?

V skyrius

Rusų filosofo ir teologo Vladimiro Solovjovo studija apie lyčių meilę

Įdomią studiją apie lyčių meilės užduotį paliko žinomas rusų filosofas Vladimiras Solovjovas („Meilės prasmė“, 1990).

„Meilė yra žmogų perkeičiančioji galia. Ji visą mūsų dėmesį nukreipia nuo mūsų ego į kitą, pripažindama besąlygišką kito žmogaus vertę. Mylimasis yra labai idealizuojamas, matomas kitaip, nei jį mato aplinkiniai. Meilė leidžia kitame žmoguje pamatyti Dievą, taip pat jį rasti ir savyje. Kiekvienas esame sukurtas pagal Dievo paveikslą ir tik mylėdami jį suvokiame akivaizdžiai. O protu Dievą pažįstame abstrakčiai, teoriškai, racionaliai. Meilės šviesa parodo mums idealų mylimojo veidą, atskleidžia jo dieviškumą. Svarbiausias meilės uždavinys – suvienyti moterį ir vyrą, parodyti jų savitumą bei artumą, palenkti žmogų, kuris sugebėtų išsaugoti savo savitumą, tačiau kartu atsisakytų priešpriešos bei susvetimėjimo. Šis meilės daigelis, kvietimas sugrįžti į „prarastąjį rojų“ – Dievo dovana visiems. Mūsų pareiga tą daigelį auginti, gaivinti pasitelkiant savo širdžių rasą – šilumą ir šviesą.

Meilė reikšminga tik dėl savo prasmės – uždavinio – asmenybės visovės, vientisumo, šviesiosios individualybės atvėrimo. Pats meilės jausmas tėra impulsas, paskata – Dievo kibirkštis, kad visomis išgalėmis turime atkurti tikrąją žmogaus esybės savastį, prašviesinti visą žmogaus prigimtį. Fizinė sueitis nėra aiškiai susieta su meile. Ji būtina meilei ne kaip tikslas, o kaip galutinė realizacija, įsikūnijimas, įgyvendinimas.

Tikroji meilė kito individualybės vertę įrodo realiai – gyvenimą suvienydama su Dievo valia. Fizinis susijungimas negali atkurti, perkeisti žmogaus, tai apgaulinga jungtis, kuri, jei tampa savitiksle, nužudo meilę. Ją reikia pakeisti tikrąja vienybe – vienybe Dieve, perkeisti sąmonę, suvokti, kad žmogaus šerdis ir šaknys yra Dieve. Tik susivienijimas per Kūrėją yra pirmasis žingsnis į tikrąją jungtį. Dievo veidą mes matome mylimame žmoguje. Taip sudvasindami realią išorę, mes realizuojame meilės perkeičiančiąją galią. Meilės skalė plati – apima nuo širdimi ir siela išgyvenamos egzaltacijos iki kūniškosios sueities. Kūniškas gyvenimas yra toks pat natūralus kaip ir dvasinis. Tai reiškia gyventi kitame kaip savyje arba kitame žmoguje rasti teigiamą savo papildinį. Rasti vienas kitame savo gyvumo ir tobulumo visovę. Veikti vienas kitą meile – kilti aukštyn prie visuotinės vienybės meilėje.

Ši nedidelė studija praveria vartus į kitus būties planus, aukštesnes erdves.

VI skyrius

Meilės vaidmuo indų dvasinio mokytojo Šri Činmojaus mokyme apie žmonijos ir visos civilizacijos perkeitimą

„Yra tik viena, kas buvo, yra ir bus amžinai, ir tai meilė: meilė, kuri sukūrė, kuri maitina, kuri palaiko Dievo visatą“, – Šri Činmojus šiais visuotinio intelekto dominavimo laikais bando prasiskverbti į esminius meilės klausimus ne protu, o širdimi.

„Dievas davė man tokią meilę, kuria galėčiau mylėti pasaulį.“ Bet...

* *Kas yra meilė?*
* *Kodėl mes mylime ir norime mylėti?*
* *Kaip suintensyvinti meilę?*
* *Dieviškoji ir žmogiškoji meilė.*
* *Pasauliui reikia mūsų meilės.*
* *Kaip išmokti mylėti pasaulį, žmoniją ir kitus?*
* *Kaip mylėti save?*

„Mano meilės apibūdinimas – tai sąmoninga žmogaus dieviškosios šviesos raiška.“ Š. Č.

Ar mes žinome, kas yra meilė, jos esmė? Kodėl mes mylime ir norime mylėti?

Mes mylime, nes kiekvieną akimirką išgyvename troškulį apglėbti aukščiausią, giliausią, toliausią – būti ne vieni, atskiri, o susieti su visu pasauliu, visata, universumu. Norime geriau save pažinti, patirti savyje glūdinčias galimybes ir galias. Realizuoti tai, ką Kūrėjas pažadėjo – kad tapsime „šviesos vaikais“ ir įkvėpė: „Būkite tobuli...“ Ir būsime viena su Tiesa.

Savo prigimtimi žmogus yra mylintysis. Todėl jis ieško savo meilės objekto. Ieškodamas randa ne tik meilę, bet ir tikrąją savo savastį – meilės tikslą – savo aukščiausią Aš. Savo Šviesą, Dieviškumą.

Meilė ir yra siekimas pratęsti, išvystyti, tobulinti ir pabaigti savąjį AŠ, nes Kūrėjas to nepadarė, duodamas pradžią evoliucijai. Visi evoliucionuojame kartu, paremdami savo ir kito dvasinį augimą. Meilė sau ir kitiems yra susieta ir neatskiriama. Asmenybė daro pažangą mylėdama kitą asmenį. Netobulėdami patys negalėtume nieko duoti kitam. Daryti pažangą reiškia ir pasišvęsti kitam žmogui, žmonijai, evoliucijai.

Konstatuojame: meilė reikalauja pastangų. Ieškantysis visa, ką turi, – ir gėrį, ir tamsą, ir nemokšiškumą, ir žinojimą, ir veržimąsi prie Dievo – nori atiduoti kitiems. Taip pat ir savo veiklos vaisius.

O savo esybės narius – kūną, vitalą, protą, širdį ir sielą – padėti Dievui prie kojų. Tai efektyviausias, lengviausias kelias – mums duota puiki galimybė pažinti savąjį vidų. Meilė – tai nesibaigiantis savęs atidavimas. Meilė – tai tarnystė kito žmogaus (ir savo) vidiniam vaikui, sielai, kad iš sėklos išaugtų į galingą medį ir dalytųsi visais saldžiais savo vaisiais. Tik meilė mus vienija. Tai ji veda nuo žemesnės prie aukščiausios vienybės, dalijasi savo pasiekimais, atiduodama viską nesavanaudiškai iš perpildytos širdies taurės, pati nesitikėdama ir nelaukdama ko nors už tai.

Meilės buveinė – dvasinė širdis. Mes mylime ne kūnu, ne protu, o širdimi, visomis savo šviesiomis savybėmis. Meilė nėra mentalinis, intelektinis gebėjimas. Meilė neleidžia rastis negatyviems jausmams, destruktyviam kritiškumui. Nes mylėdama dvasinė širdis plačiai išsiplečia, išskleisdama jautrumą, gerumą ir atjautą. Todėl meilė kelia aukštyn į viršūnes, mes taip artėjame prie Aukščiausiojo ir Tobuliausiojo savo širdies sparnais. Kad ji taptų dar intensyvesnė, turime tą meilę, kurią vaikystėje jautėme savo tėvui ir motinai, išplėsti iki meilės visai žmonijai. Mes turime išmokti mylėti. Mylėk kitus, nes jie iš tos pačios „sėklos“. Žmogui sunku rasti savo meilės objektą. O kai jūsų meilė aprėpia visovę, nelieka konkretaus mylimojo – jūsų meilė tampa beribė, ji artėja prie savo aukščiausiojo Aš. Vedami širdies, mes pamažu, lėtai galiausiai pašaliname kliūtis ir leidžiame pasireikšti savo dvasiai, tyrai mylėti. Tačiau tam reikia užsiimti dvasine praktika – savo esybės narių (kūno, proto, širdies ir sielos) šviesinimu. Užsiimti koncentracija ir meditacija, leisti širdžiai ir sielai – aukštesnei savo prigimčiai – valdyti žemesniąją. Būti savo gyvenimo vedliu. (Kaip susidraugauti su širdimi ir siela, žr. *mijalba.com→skaitykla→dvasinio gyvenimo menas dvidešimt pirmajame amžiuje, Bronislava Aniceta Černienė.* Tekstą galite nemokamai atsisiųsti.)

Meilė rodo gyvenimo prasmę. Kam mes atėjome į žemę? Kad pagerintume civilizaciją, patobulintume žmonių gyvenimą. Supraskime savo misiją, tikslą ir pašaukimą. Mes turime džiuginti žmoniją, tarnauti jai. Ir būti tikri, kad visa tai įvykdysime.

Būk geros širdies,
Būk tyra atjauta,
Nes kiekvienas žmogus
Priverstas grumtis
Pats su savimi.
Šri Činmojus

Aukščiausiasis davė mums jautrią širdį, kad susitapatintume su kitų sielvartu. Jei jausitės susieti su kitais, galėsite dovanoti savo šviesią meilę visiems. Ten, kur vienybė, ten ir meilė. Vienybė yra kitas meilės vardas.

Jūs negalėsite pamilti nieko, jei nemylite Kūrėjo. Jis yra kiekviename iš mūsų. Kūrėjas neatskiria savęs nuo savo kūrinių. O mes esame Jo kūrybos dalelė. Tai turime jausti visose savo apraiškose ir įvykiuose.

„Jei nori pamilti žmogų, pirma pamilk Dievą“ (Š. Č.). Meilė perkeičia žemąją prigimtį. Meilė grumiasi už gyvenimą, kad jis taptų amžinas. Meilė nori atskleisti mumyse esantį šviesumą ir gerumą.

Jei kas nors paprašo tavo paslaugos ir tu ją nuoširdžiai išpildai, tai tiesiog atiduodi kitam savo meilės žiedo žiedlapį. Galite sąmoningai pasiųsti savo tyrą meilę kitiems, regėdami prieš save kito veidą ir atiduodami savo širdies dalelę, jausdami neatskiriamą vienybę.

O kaip mylėti žmogų, jei akivaizdžiai matai jo neigiamas, egoistines savybes?

Šri Činmojus taip moko: „Aiškiai matydami žmogaus trūkumus, pasistenkite iškart pajusti, kad neigiami jo bruožai sudaro tik mažą jo dalelę. Jūs gi nematote jo visovės, kas paslėpta giliai viduje, ko jis neatskleidžia. Jo tikrasis AŠ dar bręsta. Protas mėgsta greit pasmerkti – atskirybę sutapatina su visuma. Be to, reikia mylėti ir piktą žmogų. Nes kitas irgi Dievo vaikas. Pasistenkite įžvelgti ir gerų savybių. Kiti žmonės nėra jūsų priešai. Tikrieji priešininkai – mūsų egoizmas, bailumas, irzlumas, pyktis, pavydas ir kt. Iš kitų nesitikėkite nieko! Tokiu būdu save nuraminsite ir džiaugsmas bei gera nuotaika bus jūsų draugai.“

O Dieve, tavo sukurtame pasaulyje aš noriu matyti tik gera. Jei aplinkiniai žmonės mane trikdo savo šiurkščiais ir irzliais žodžiais, kurie užtemdo mano sielos akis, prašau: duok man kantrybės, kad išlikčiau ramus. Šiandien tarp žmonių labai stiprus kritiškumas, irzlumas ir pan. Kaip to išvengti?

Šri Činmojus sako: „Tiesiog labiau mylėkite žmones. Štai ir viskas.“

Mokytojas skiria dieviškąją ir žmogiškąją meilę. Apgaulingas, klastingas tikslas – žmogiškoji meilė. Ji nepateisina lūkesčių. Neišlaiko egzamino. (Pagalvokime, kokio egzamino.)

Žmogiškoji meilė suriša, supančioja, apraizgo ego troškimais. O Dievas nori išmokyti meilės, kuri jungia žmones, visą žmoniją. Kūrėjas tiki, kad jo vaikai taps Jo paveikslu ir prototipu.

Dieviškoji meilė – tai savęs atidavimas, džiaugsmas ir žydėjimas. Žmogiškoji meilė – tai kančios, skausmas ir krachas.

Meilė – tai paukštė. Kai ją patupdome į narvą, vadiname žmogiškąja meile. O kai leidžiame jai skraidyti šviesios sąmonės sparnais beribėse erdvėse, vadiname dieviškąja. Įprasta žmogiškoji meilė ir jos palydovai – savimeilė, baimė, egoizmas, pavydas ir nesupratingumas – tai ugnis, užtemdanti visa dūmų kamuoliais. Ta pati meilė, kylanti iš dviejų sielų džiaugsmingo susitikimo, spinduliuoja liepsna. Vietoj dūmų ji žėri pasiaukojimu, nesavanaudiškumu, gerumu, džiugesio spinduliais. Žmogiškoji meilė dažnai pasireiškia tik kūnų trauka. Dieviškoji meilė – amžinai žydinti sielų giminystė, džiugus ir harmoningas sutarimas.

Dieviškoji meilė – tai neprisirišimas: natūrali, giedra būsena. Žmogiškoji meilė – prisirišimas, nenumaldomas geismas. Meilė gali būti trapi kaip stiklas arba tvirta kaip Amžinybė. Priklauso nuo to, kuo ji remiasi: sielos balsu ar jausmu (vitalu). Vitalinė meilė dažniausiai pasibaigia nusivylimu. Dvasinę meilę vainikuoja pasitenkinimas. Dieviškoji meilė praplečia visą esybę, kelia aukštyn – kviečia žengti į tikrąją savo realybę, kai vidujybėje sužydi ir iškyla į paviršių visos geros, dieviškos savybės. Leisdami ribotam protui dominuoti, spręsti, mes žudome širdį. Mes jos nejaučiame, „nepažįstame“, jos neugdome. O nelaistomos gėlės juk nuvysta!

Jaunuolis paklausė mokytojo: „Man rodos, meilė visada yra vienoda, nesvarbu, ar ji žmogiškoji, ar dieviškoji. Ar tai tiesa?“

Šri Činmojus atsako: „Ne, mano vaike, dieviškoji ir žmogiškoji meilė – tai du absoliučiai skirtingi dalykai. Jei aš jums duodu penkiolika centų, o jūs man – saldainių, tai vadinama žmogiškąja meile. Kai meilė yra dieviška, jūs nelaukiate penkiolikos centų, bet džiaugsmingai savo valia duodate saldainį. Dieviškoji meilė – tai dovanojimas ir paaukojimas. Žmogiškoji meilė reiškiasi kaip pirkėjo ir pardavėjo santykis. Ji tolygi savanaudiškumui. Tai abipusis savų interesų reiškimas, paisymas.“

Atkreipkite dėmesį: aš nesakau, kad žmogus nesugeba išreikšti dieviškosios meilės. Bet šiais laikais ji labai reta. Retas nori padėti kitam ar kito sielai tobulėti, pasitarnauti, nuoširdžiai, be jokio išskaičiavimo pasitarnauti kito pažangai. „Žmogiškąją meilę galima tobulinti.“

Žmogiškoji meilė neturi šaknų, nes taip mylint stengiamasi gauti, o ne duoti, daug turėti, patenkinti savo ego, bet nesirūpinama tikruoju meilės šaltiniu bei jos prielaidomis. Tai kaip iš jos išaugs medis su vaisiais? Dieviškoji meilė pirmiausia veda prie Šaltinio pasisemti taurių savybių, kurios meilę paverčia saulėta šviesa. Ji nepabrėžia kito silpnybių ir netobulumo, ydų, bet stengiasi suprasti, pasitarnauti, įveikti trūkumus ir transformuoti. Žmogiškoji meilė neretai ieško savo pranašumo prieš kitą. Dėl savo nepasitikėjimo ir meilės kitas susitaiko su tokia ego reikme. Žmogiškoje meilėje dominuoja įtarinėjantis ir abejojantis protas. Dieviškoji meilė pirmiausia atskleidžia mylinčią širdį, šviesiai viliojančią ir atjaučiančią. Žmogiškosios meilės partneriai – du atskiri asmenys, kurie pasitenkinimą jaučia vienas kitame. Kai meilė yra dieviška, būdami vieningi, partneriai pasitenkinimą jaučia savyje, ne kitame.

Kaip atskirti, ar meilė tyra ir tikra, ar ji kyla iš žemesnės prigimties?

Kad nesupainiotumėte, reikia skirti tikrą, nesavanaudišką meilę ir troškimą arba įsimylėjimą. Gana paplitusi nuomonė, kad įsimylėjimas ir yra meilė.

Kai meilė yra tikra, mes partnerį stengiamės padaryti tobulesnį, geresnį savo tolerantiška, švelnia ir rūpestinga elgsena. Partneris stengiasi save tobulinti, nugalėti savo ydas, ego, tobulėti dėl kito. Jis stengsis pažinti savo vidų, savastį, savo aukštesnįjį AŠ ir juo vadovautis. Taip pat daug dėmesio skirs tiek savo, tiek kito širdžiai, įsiklausys į jos valią. Stengsis sutarti širdimis ir aukštesniais polėkiais. Tai nelengva, bet ir ne beprasmiška. Visa, kas gera, – nelengva.

Prisiminkime 1930 metus Vokietijoje. Laisvuose rinkimuose, žadėdamas visiems lengvą ir turtingą gyvenimą kitų tautų sąskaita, Hitleris nurungė kitus kandidatus. Žmonės klausėsi ne širdies, bet troškimų balso, atsidavė žemiškajai prigimčiai ir tai baigėsi katastrofa visam pasauliui. Troškimų pildymas niekada nesuteikia laimės, to pasitenkinimo, kurio viliamės, o neretai lemia net tragedijas. Štai rokenrolo karalius Elvis Preslis buvo gražus, turtingas, talentingas ir populiarus. Kad patirtų trumpalaikį malonumą, vartojo narkotikus. Tai lėmė jo mirtį. Išties žmogus džiaugsmą, palaimą, nirvaną, aukščiausią ekstazę gali patirti per dieviškąją meilę...

Kokia šviesia meile gebėjo mylėti Motina Teresė, Nobelio premijos laureatė ir šventoji. Savo beribę meilę dalydama ligoniams, nuskriaustiesiems, ji tapo laimingiausia, palaimintąja. Ji ragindavo visus: „Skleiskite meilę visur, kur tik einate, bet pirmiausia – savo namuose. Dovanokite ją savo vaikams, žmonai ar vyrui, šalia gyvenantiesiems... Tegu visi, atėję pas jus, išeina geresni ir laimingesni. Būkite gyva dieviško gerumo raiška...“

Meilę kaip troškimą vartotojiškoje visuomenėje paprastai žmonės traktuoja per savo ego prizmę, savanaudiškomis akimis, kad tik galėtų užgriebti ką nors sau, o savo trūkumų nepastebi.

Ne šiaip, statistikos duomenimis, kas trečia santuoka (priklausomai nuo šalies) baigiasi skyrybomis. Prisiminkime liūdną princesės Dianos istoriją. Kai sielų bendrystės stinga, meilės neišlaikys nei santuoka, nei aistra, nei troškimai, kurie dažnai priskiriami meilei. „Tik meilė, anglų poeto Viljamo Bleiko pastebėjimu, siekia ne atkreipti dėmesį į save, ne savo ego džiuginti, bet kitą išlaisvinti ir pragarišką neviltį pakelti į dangų.

Šri Činmojus sakė:
„Labai mylėkite savo šeimą –
Tai jūsų didi pareiga.
Labiau mylėkite žmoniją –
Tai jūsų aukštesnė pareiga.
Užvis labiau mylėkite Dievą –
Tai jūsų aukščiausia pareiga.“

„Nekaltink vien pasaulio,
O padaryk jį geresnį.
Kaip? Kiekvieną akimirką
Pats tapdamas geresnis.“

„Mylėkite pasaulį jausdami,
Kad pasaulis yra Dievas.
Taip jūs pažadinsite Tiesą.“

„Mylėk,
Mylėk žemišką pasaulį,
Kitaip būsi priverstas
Nešiotis sunkiausią naštą ant savo pečių,
Savo paties kartėlį – ego.“

Kaip tik dabar žmonijai reikia jūsų meilės. Atiduokite jai kad ir silpniausią, ribotą, priblėsusią meilę, kurią jaučiate. Nepraleiskite šios galimybės. Mylėkite žmoniją tokią, kokia ji šiandien yra, – pilna blogio, ydų, nesutarimų. Jai reikia jūsų rūpesčio ir pagalbos. Priimkite ją tokią vargetą, nesuprantančią savo tikrojo tikslo. Gal vėliau suprasite – tai buvo auksinė galimybė kartu siekti pažangos. Kol ji neįsisąmonins ir neišspręs savo būties problemų, mūsų būtis nepakils į išsvajotą aukštumą. Tu gali praskaidrinti pasaulį šviesinančia širdies meile ir sutaurinti jį. Perkeisti save. Sėkmė garantuota. Meilė – stebuklingas raktas, kuris atrakins laimės duris. Norėdami išreikšti savo meilę pasauliui, pasinaudokite visomis dvasios galiomis, kuriomis esate apdovanoti. Pasaulį mylėkite jausdami, kad jis ir yra Dievas (pažvelkite sielos akimis). Regėdami Dievą, padarysite žmoniją ir save laimingus. Automatiškai praplėsite savo meilę visai kūrinijai. „Negalite mylėti, neapkęsdami žmogaus“ (Š. Č.). Žmogus yra galimybė, kurią jis gali realizuoti arba ne. Lemia meilė, veržimasis į priekį, pastanga. Meilė įkvepia atlikti teisingus žingsnius ir veiksmus. O jėga, ego provokuoja klaidingus sprendimus. Meilė žadina siekti aukštesnių tikslų. Suvokti amžinuosius slėpinius. Esame bejėgiai suprasti net paprasčiausią tiesą, kad pasaulis – šviesos įsikūnijimas. Kas įžiebs krūtinėje stebuklingą liepsną, kuri išlydytų, sutrupintų kiečiausią granitą – apmirusią, šaltą, prigesusią širdį, užbarikaduotą įpročių uolienomis? Mes gi jos nejaučiame, nepažįstame kaip ir sielos. Ar vien ribotu protu atrasime tą šaltinį, iš kurio liejasi taurūs siekiai, šviesūs polėkiai, aukšti tikslai? „Žydrosios tėvynės“ ilgesys? Kas išvaduos, pažadins tave, sukaustytą grandinėmis vartotojiško gyvenimo rate, kuris vis sukasi, užpildamas širdies meilę aplinkos šiukšlėmis?

Tu patari, kaip man mylėti Dievą, pasaulį ir kitus, bet aš nežinau, kaip mylėti save?

Šri Činmojus: „Aš galiu pasakyti, kaip mylėti save. Lengviausia tai daryti be jokių sąlygų mylint Kūrėją. Dieviškąjį medį savyje auginkite lyg augintumėte tikrą medelį – prižiūrėdami, laistydami, saugodami. Taip pat iš lėto auga ir tiesa – o tu juk esi tiesos išraiška. O tiesa yra kitas Dievo vardas. Ką aš myliu savyje? Ne savo kūną. Nes aplinkui milijonai grakštesnių kūnų. Jei mylėčiau savo protą, kitą dieną sužinočiau apie milijoną minties gigantų, tad kaip galiu mylėti savo bejėgį, silpną, prieštaraujantį sau pačiam? Jei mylėsiu save dėl gyvybinės energijos, taip pat nusivilsiu, nes aplink pilna žmonių, kurie tiesiog stebina savo energingumu. Bet jei aš mylėsiu save todėl, kad Dievas išreiškia save per mane – per mano kūną, protą, širdį –unikaliu būdu, su vis nauja vizija, pašaukimu, paaiškės, jog esu toks vienas, nepakartojamas. Juk aš esu Dievo dovanų ir savybių gavėjas. Ir aš myliu save, nes Dievas yra manyje ir pildo savo viziją. Kada nors pajausiu, kad esu Aukščiausiojo kvėpavimo išorinė raiška. Ir tapęs jo instrumentu ilgainiui tapsiu tikru Dievo vaiku. Jei žmogus tobulins savo vidinį gyvenimą – dirvą, kurioje pasėtos dieviškos sėklos, išsipildys Dievo pažadas, kurį minėjo Kristus: „Palaiminti tyraširdžiai, jie regės Dievą.“

Norint būti savimi, neužtenka savęs paties.

„Mano mylimas Aukščiausiasis,
Ką Tu regi manyje?
Vaike mano, aš matau tavyje tai,
Ko tu niekada nematai –
Tavo neatsiejamą vienybę
Su mano širdimi.“ Š. Č.

Bandykite daryti išvadas iš Šri Činmojaus mokymo. Ko šie pasakymai moko? Ar pajutote, kad esate užmiršęs širdį? „Žmogiškasis gyvenimas yra absoliučiai beprasmis, jei jame nėra meilės.“ Kai žmogus pilnas meilės, jame suklesti džiaugsmas, vaisingumas, gerumas, atjauta ir meilumas.

„Mums reikia transformuoti gyvenimą meile. Štai ko mums reikia.“ Š. Č.

Kol ribotas protas neprašviesintas, vaisių nebus. Tik pamažu pradedama suprasti, kad atėjome į žemę mylėti. Dieviškoji meilė perkeis gyvenimą, perkeis paviršutinišką jauseną, polėkius.

„Tačiau aiškiai turite suprasti, iš kur ji ateina. Meilė ateina iš intymiausių ir šviesiausių širdies gelmių.“

„Meilė – lobis, kuris absoliučiai būtinas žmogui.“ Š. Č.

VII skyrius

Šri Aurobindo mintys apie meilę visuotinėje būties sąrangoje

„Tiesos niekas negali monopolizuoti, nes žinojimas negali būti išreikštas viena formule ar vienu šventraščiu.“ Šri Aurobindo

Iškiliausi XX a. šviesuliai Šri Aurobindo ir Motina (Mira Rišar) iškėlė sau uždavinį vartotojiškoje visuomenėje rasti kelią radikaliai transformuoti žmogiškosios dvasios raidą. (Įkūrė Indijoje internacionalinį miestą Aurovilį.) Kaip beždžionė pamažu brandino žmogiškąsias savybes, taip dabar kaupiasi dvasinio žmogaus elementai, rodantys, kad tolesnė natūrali evoliucija gali vykti tik sąmonės sferoje. Žmogus nėra gyvybės evoliucijos pabaiga, o tik tarpinė grandis dvasios evoliucijoje. Jo protas labai ribotas. Švietimas ir religija bandė perkeisti žmogaus prigimtį, bet nesugebėjo visiems rasti kelio į kitokią būtį.

Meilė – viena iš didžiausių universalių jėgų. Ji egzistuoja pati savaime, nepriklausomai nuo to, per ką ir kur save išreiškia. Ji laisva ir jos veiksmai nėra nulemti. Ji lieja save visur, kur tik įmanoma, visiems, kas tik pasiruošęs ją priimti, kas jai atsiveria. Tai, ką jūs vadinate meile, kuri jums atrodo esanti grynai asmeniška, tėra jos gebėjimas pademonstruoti, kad ji yra universali galia. Tačiau nors ji yra universali, visai nereiškia, kad ji – nesąmoninga, kaip tik atvirkščiai. Ji yra aukščiausio sąmoningumo. Ji sąmoningai siekia save atskleisti ir įsikūnyti Žemėje. Taip pat sąmoningai renkasi savojo pasireiškimo priemones, įnagius. Sąmoningai ragina priimti savas vibracijas tuos, kurie turi gebėjimą atsiliepti į jas, veržiasi įkūnyti tai, kas yra jos praamžinas tikslas, o jeigu pasirinktas objektas pasirodo netinkamas, palieka jį ir atsigręžia į kitus. O žmonės mano, kad jie nelauktai, netikėtai ir spontaniškai įsimyli. Tačiau manyti, kad meilė yra jūsų paties asmeniškas išgyvenimas, yra iliuzija, nes jūs tik susidūrėte su neaprėpiamo meilės vandenyno viena bangele.

Meilė yra visuotinė ir amžina. Tai dieviškoji jėga, ir jeigu būna jos pasireiškimų iškraipymų ir mes pastebime juos, visa tai priklauso nuo jos pasirinktų objektų netobulumo.

Meilė apreiškia save ne tik žmogiškose būtybėse, ji yra visur – net augalų ir mineralų pasaulyje. Įvairūs nukrypimai nuo šios dieviškosios jėgos yra tik tamsių, nemokšiškų, egoistinių pradų pasireiškimo jos pasirinktų objektų viduje pasekmė.

Meilei kaip praamžinajai galiai nebūdingi jokie geiduliai, troškimai, geismas valdyti, turėti bei asmeninis prisirišimas. Dieviškoji meilė dovanoja save nieko už tai nesitikėdama ir nereikalaudama.

Nekalbėsime apie tai, ką iš jos padaro žmonės. Jie pavertė ją kažkuo atstumiančiu, kančių šaltiniu, iškreipė, persmelkdami negatyviomis ir brutaliomis savo savybėmis. Tačiau pirmasis meilės prisilietimas prabudina gražiausias ir kilniausias savybes. Tik, deja, viršų vėl greit pradeda imti žema žmogiškoji prigimtis, kupina žemų geismų, kurie reikalauja kompensacijos už savo jausmus, atlygio, spekuliuoja tuo, kas turėtų būti nesavanaudiška dovana. Reikalauja patenkinti savo žemiausius potraukius, sutepdama ir iškraipydama tai, kas iš pradžių buvo šviesu ir tyra. Norint būti dieviškosios meilės laidininku, reikia gebėti priimti ją. Dieviškoji meilė gali atskleisti save tik per tuos, kurie yra atviri, imlūs jos poveikiui, jautrūs jos prisilietimui. Juo didesnis ir nuoširdesnis tas subtilus priėmimas, tuo labiau dieviškoji meilė įkūnija save visu tyrumu. Ir atvirkščiai – jei ji žmoguje susipančioja su jo žemiausiais jausmais ir troškimais, tuo labiau iškrypsta.

Tarp tų, kurie atėjo į šį pasaulį siekti dieviškumo ir perkeisti žemiškąjį gyvenimą, yra tokių, kuriuose dieviškoji meilė atsiskleidžia visu savo grožiu. Kai kurie žmonės yra tokie tyri, kad žmonija jų nesupranta ir netgi kaltina šiurkštumu ir bešir diškumu. Mat kalbėdami apie meilę žmonės nepagrįstai ir neteisingai ją sutapatina su emocijomis, juslėmis. Žmonės menkai tesupranta tai, kaip galima visiškai save užmiršti, visą save atiduoti ir paaukoti. Ir daryti tai besąlygiškai ir nesavanaudiškai. Tokią, be jokių emocinių sentimentų ir silpnybių meilę žmonės kaltina šaltumu bei skurdumu, nepajėgdami įžvelgti joje galingesnės meilės jėgos.

Norite žinoti, kaip dieviškai apsireiškia meilė? Tai įvyko kaip aukščiausia atpirkimo auka, aukščiausiojo Aš atidavimas, savęs apiplėšimas, nepagailėjimas. Tobuliausioji sąmonė savo valia nusileido, nugrimzdo į nesąmoningą materiją siekdama, kad tamsiose ir šiurkščiose jos gelmėse prabustų sąmonė ir šviesa, kad pamažu išsilaisvindama Dieviškoji Energija paverstų visą pasaulį aukščiausia dieviškosios sąmonės ir meilės raiška, veikimo arena.

Tai buvo iš tiesų aukščiausios meilės aktas: savanoriškai atsisakyti ir palikti dieviško tobulumo būseną ir beribį žinojimą dėl susivienijimo ir susiliejimo su tamsa ir nemokšiškumu.

Šiame pasaulyje dieviškosios meilės galia bando rasti sąmonę, gebančią ir galinčią priimti bei įkūnyti gyvenime šitą dievišką gėrį. Viso, kas gyva, veržimasis meilėn, nenumaldoma trauka prie jos, ieškojimai, kylantys iš pačios pasaulio širdies, iš visos gyvybės – visa tai yra dieviškosios meilės poveikio padarinys, vaisius, paslėptas ir pridengtas žmogiškomis aistromis, troškimais ir geismais. Bet šitos atkaklios beribės pastangos kada nors pasieks tikslą ir vieną gražią dieną pasaulyje atsiskleis tikrosios meilės tiesos.

Meilės poveikis ir įtaka apglėbia ne tik žmogiškąsias būtybes. Įsižiūrėkite į gėles, medžius. Leidžiantis saulei, kai viskas nugrimzta į ramybę, pasėdėkite po medžių karūnomis, priartėkite prie gamtos, atsiverkite jai. Ir pajusite, kaip iš pačių žemės gelmių kyla ir medžių kamienus apgaubia meilės kupinas veržimasis aukštyn, gaivalingas šviesos ir džiaugsmo troškimas, maldavimas sugrąžinti išnykusią

šviesą. Šiame siekyje susijungia subtilus virpesingas dėkingumas ir pats karščiausias maldavimas – prašymas. Jame tiek tyrumo, nuoširdaus dvelksmo. Jei susiliesite su juo, jūs taip pat pajusite, kaip visa jūsų esybė prisipildo liepsningo veržimosi į ramybę, šviesą, meilę – tokią tyrą ir galingą, kokios žemė dar nepažino.

Su dieviška, tyra, tikra ir beribe meile susidūręs nors kartą, nors trumpą akimirką, jūs su pasibaisėjimu suprasite, kokia vargana karikatūra ją pavertė žmogiškasis geismas. Geidulingos žmogiškosios prigimties veikiama ji pavirto kažkuo gyvulišku, brutaliu ir bjauriu, egoistišku, kupinu prievartos arba bejėgišku ir sentimentaliu, kupinu savanaudiškų, laikinų jausmų. Ir štai – šitą jausmų menkystę, grubius geismus arba bejėgį silpnumą, žmonės vadina meile.

Ar gali dieviškoji meilė prisiliesti prie mūsų vitalinės geismingos sąmonės?

Paklauskime savęs: ar gali būti kokių nors barjerų dieviškosios meilės raiškai? Ar ji atsiriboja nuo grubios materijos? Pasireikšdama žemėje ir panirdama į materiją, meilė pasiekia pačius kraštutinumus, tankiausius, šiurkščiausius sluoksnius. Pačią tamsybę.

Egoizmo subjaurotoje sąmonėje jos nerasime. Bet pati vitalinė esybė yra svarbus ir reikšmingas elementas ir joje gali pasireikšti visos Visatos universalios jėgos, taip pat ir dieviškoji meilė. Joks judėjimas, veiksmas, procesas negali vykti be vitalo dalyvavimo.

Dvasios transformuojanti energija gali veikti ir turėti įtakos materijai tik išimtinai padedant vitalinei esybei. Materija būtų negyva, nejudri, jei vitalas neįlietų į ją savo dinamikos, gyvastingos jėgos.

Dieviškoji meilė, apie kurią kalbu, – tai meilė, kuri išreiškia save čia, žemiškame pasaulyje, bet savo visapusiškam įsikūnijimui reikalauja tyrumo. Nelaimė, kad vitalas dėl savo reikšmingumo susiduria su priešiškų jėgų valdžia. Vitalo energija negyvą materiją paverčia imlia, gyvybinga, o priešiškos jėgos įstumia ją į deformuojančias reples ir paverčia savo įnagiu. Jos pavertė ją prievartos, egoizmo, aistrų, geidulių ir kitokių bjaurasčių nešėja. Ir tokiu būdu neleido šiai jėgai užimti deramos vietos dieviškoje veikloje.

Savo prigimtimi vitališkumas yra tas veiksnys, kuris mus padarys gebančius pasiaukojamai atsiduoti dieviškumui. Kadangi vitalui būdinga siekti, užgrobti, pavergti, jis pajėgus ir atiduoti. Kadangi supranta, ką reiškia turėti, valdyti, geba taip pat ir save besąlygiškai atiduoti, paklusti. Tikrosios vitališkumo apraiškos yra nuostabios, didingos, ir tik dėl priešiškų jėgų deformuojančios įtakos, apraizgymo jos tampa bjaurios, atstumiančios, iškreiptos.

Kai į žmogišką meilę prasismelkia nors menkiausia dalelė iš tikrųjų tyros meilės ir jai pasiseka be kliūčių įsikūnyti ir išvengti iškraipymų, žmogiškieji santykiai tampa nuostabiu grožiu. Jei tas grožis greitai išnyksta, vadinasi, žmonės nežino tikrosios meilės paskirties ir tikrojo tikslo. Jie nesuvokia ir neturi

supratimo, kad meilė – tai visų būtybių nesąmoningas veržimasis į vienybę su šviesa, o ne vieno žmogaus ryšys su kitu, sąjunga.

Meilė – tai aukščiausioji jėga, praamžinosios sąmonės emanacija, pasiųsta į šį tamsos ir sąstingio pasaulį turint vieną tikslą: sugrąžinti visą pasaulį ir jo būtybes po dieviškuoju sparnu. Į šviesą. Materialusis pasaulis, skendintis tamsoje ir nemokšiškume, užmiršo dieviškumą. Tada meilė ir nusileido į jo tamsą, pabudino visa, kas miegojo, ir atvėrė kurčias ausis sušnabždėdama:

„Pasaulyje yra tai, dėl ko verta pabusti ir gyventi. Tai meilė!“

Pasaulis, prabudęs meilei, įgijo galimybę sugrįžti pas Dievą. Mūsų pasaulis buvo negyvos materijos erdve tol, kol į jį nusileido meilė ir pažadino jį gyvenimui. Reikėjo pakęsti pačius sunkiausius persilaužimus ir posūkius, praeiti daugybę klystkelių, klaidžioti nakties ūkanose. Tik taip gimsta sieloje veržimasis, pažadinantis sąmonėje vienijimosi su Dievu reikmę.

Didžiosios būtybės ateina į žemę, gimsta šiame pasaulyje, kad atneštų į jį aukščiausią tyrumą ir dieviškosios meilės galią. Tiksliau, šiose būtybėse dieviškoji meilė atskleidžia save per žmogų. Dieviškajai meilei lengviau ir paprasčiau realizuotis individualizuotoje esatyje, individuume. O prabudęs dieviškosios meilės suvokimui žmogus tarpasmeniniame kontakte ir partnerystėje praregi, kad visas gyvenimas, visa jo veikla skirta savęs transformacijai. Vienytis su Aukščiausiuoju, kuriam skyrė tiek daug pastangų, tampa lengviau, natūraliau ir artimiau, o vėliau šis veiksmas tampa tobulesnis ir pilnesnis.

Šri Aurobindo joga skiriasi nuo visų kitų mokymų. Tai veiksmo joga, aktyvus pasaulio perkūrimas, o visų pirma – žmogaus, jo organizmo esmės transformacija, jo sudieviškėjimas. Tai sudaro palankias sąlygas Dieviškajai energijai ir supramentalinei šviesai nusileisti. Atsivėrimas šiai jėgai – labai nuoširdus išgyvenimas, o ne teorinis samprotavimas. Svarbiausia prielaida – atsiduoti Dievo malonei.

Gal jūs jau lankėtės Aurovilio ašrame? Iš lietuvaičių kol kas nė vienas iš ten negrįžo. Tad negaliu nieko apie tai papasakoti, nes neturiu jokių duomenų. Bet ne vienas žmogus ten išvažiavo.

VIII skyrius
Mintys apie meilę filosofijoje ir literatūroje

„Filosofas ir poetas yra panašūs, nes abu turi reikalą su tuo, kas stebina.“ Tomas Akvinietis

Kiekvienu amžiaus laikotarpiu, keičiantis gyvenimui, kultūrai, žmogui, keitėsi ir meilės apibrėžimas, turinys, apimtis ir kitokie dalykai. Keitėsi ir išvados, vertybių dominantės.

Kelionė, į kurią, skaitytojau, jus pakviečiau – greičiau ne apibrėžta duotybė, o **užduotis**.

Filosofavimai padės įžvelgti visetą, visumą ir padaryti išvadas. Filosofija sutiks jus su staigmena. Ką jūs į tai atsakysite? Didysis filosofinis klausimas yra toks: kodėl apskritai egzistuoja meilė, o ne greičiau niekas? (Kodėl apskritai egzistuoja būtis, o ne greičiau niekas?)

Daug meilės apibūdinimų-versijų atskleidė poetai, rašytojai ir filosofai. Tačiau nemažai ten ir ginčijamų, pusiau tikrų ir iliuzinių tiesų, kurios buvo teisingos tik tam tikru laikotarpiu. Kiekviename amžiuje žmonėms atsiskleidžia nauji „žemynai“, nauji aspektai. Šis skverbimasis yra begalinis.

Atskleista paslaptis – tai ne žvakė, kuri šviesdama kitiems sudega ir užgęsta. Paslaptį veikiau būtų galima palyginti su grūdu, iš kurio, nukritusio į žemę, išauga dešimtys naujų grūdų. Taip ir kiekviena atskleista paslaptis pagimdo dešimtis naujų paslapčių. Nors žinios visą laiką gilėja, bet dar greičiau plinta neišmanymas. Kuo daugiau mes žinome, tuo daugiau ir neišmanome. Meilės pasaulis neišsemiamas, turintis nežinomą antrąją pusę, nes kiekvienas myli savitai ir kiekviena meilė, nors ir panaši į kitas, vis dėlto yra savita. Jeigu meilė – sfinksas, tai jos paslaptys laukia savųjų Edipų (sprendėjų). Sakoma, kad įsimylėjėliai neserga. Gal taip yra todėl, kad jų organizmai veikia su neregėta jėga, jų energijos srautas kur kas intensyvesnis. Galbūt meilė kaip įkvėpimas pažadina snaudžiančias jėgas, mobilizuoja jas, paskatindama puikiai veikti. Tarsi nė lašelis energijos nesnaustų, nestingtų miegodamas.

Visais laikais buvo mąstytojų, kurie kūrė savo meilės filosofiją. Mes jų visų neaprėpsime. Tik probėgšmais prisiliesime.

Senovės Indijoje išgarsėjo iki šių dienų žinomas „Kamasutros“ autorius Vatsjajana. Senovės Europoje žymiausia yra Platono meilės teorija. Viduramžiais apie meilę daug kalbėjo Tomas Akvinietis ir Ibn Hazmas.

Iš „Tūkstančio ir vienos nakties“ pasakų esame girdėję apie arabų meilės kultą. Arabams meilė yra šventė, visų jausmų puota, kurioje dalyvauja visi žmogaus pojūčiai. Arabai turėjo visapusišką žmogaus kūno garbinimo kodeksą. Nė vienas kūno lopinėlis neliko neįtrauktas į meilės meną: ypatingai

jie aprašė apsikabinimus, ypatingai tuomet buvo bučiuojamasi, ypatingi atrodė žvilgsniai. Žmogaus kūnas – didžiausio grožio lobynas, todėl jis buvo poetizuojamas ir tapo estetinio žavėjimosi objektu. Meilei Rytuose buvo teikiama didžiulė reikšmė. O Europos religijoje už kūniškąją meilę žmonės „degė pragare“.

Senovės Indijoje gyvavo ištisas meilės mokslas. Iki šių laikų išlikę žinomiausi meilės traktatai: „Kamasutra“ (IV–V a.), „Persiko šakelės“, „Ananga Ranga“ ir kt. „Kamasutra“ yra unikali, tikra meilės enciklopedija. Joje duodama daug patarimų, kaip sužadinti meilę, kokie meilės požiūriai, ypatingas dėmesys skiriamas praktiniams meilės žaidimams. Meilė indams nebuvo tik fizinė erotika. Meilės esmė – pasitenkinimas, kurį suteikia penki pojūčiai – klausa, lytėjimas, rega, skonis ir uoslė, o visa tai suvienija siela ir protas. Jutiminis pasitenkinimas yra idealizuojamas, o tai kūniškajai meilei suteikia dvasinį turinį – stulbinančią laimę ir ekstazę.

Rytų kultūroje pažintis su meile atskleidžia misticizmo ir kūniškumo (sekso) ryšį. Indų religijos atšaka – tantra – grindžiama lytiniu aktu (atsirado prieš 2 tūkst. metų). Ekstazė atveria vartus į Amžinybę, priartina prie didžiosios Tiesos. Tantra moko, kad natūralių funkcijų slopinimas yra žalingas tiek dvasinei, tiek protinei, tiek ir fizinei sveikatai (ilgainiui išsivysto neurozė). Visos senovės kultūros pirmenybę teikė moteriškai iniciatyvai. Nes moteris laikoma jausmingumo įsikūnijimu ir kūrybinio potencialo saugotoja. Dar Sokratas, mokydamas meilės meno, atkreipė dėmesį į grožį, kuris iš pradžių stimuliuoja, o paskui išaukština aistrą, pakelia ją į dvasinę plotmę. Rytų mokymai byloja tą patį – svarbesnė yra dvasinio grožio galybė (tai patvirtino Sokrato pavyzdys).

Erotinis jausmas įžiebia meilės ugnį ir yra arti dvasinio jausmo. Vakarai, priešingai, dėl bažnyčios įtakos atmeta fizinės ir dvasinės meilės vienovę.

Sugebėjimas mylėti tiesiogiai priklauso nuo kūrybinių asmenybės galių. Kūrybiškumas turi visada mus lydėti. Tai matas, kuriuo matuojame savo poelgius. Stebuklingas ginklas, padedantis nugalėti abejones, užtikrinantis gyvybinių galių augimą. Impotencija ir seksualinė frustracija – tai nepasitikėjimo savimi pasekmės, kai gyvenimas netenka prasmės dėl tuštumos. Todėl nuolat žadinkite savyje kūrybiškumą, atsigręždami į aukštus dvasinius idealus – ir jums kaskart atsivers naujos galimybės.

Anot rytiečių, kūnas yra sielos šventykla. Tai nusilenkimo vieta, skirta tarnauti Dievui, mūsų aukščiausiajam AŠ, Sielai.

Mažai kas žino, kad indams fizinė meilė buvo kone religija. Jos niekas nelaikė tik fiziniu veiksmu, ji buvo gyvenimo dalis. Joje susiliejo fiziniai ir dvasiniai motyvai, erotiniai vaizdiniai – su estetiniais. Todėl indų tradiciniame šokyje yra net apie šešis šimtus prasmingų rankų judesių. Nes meilė gali apdainuoti visas gyvenimo ir sielos puses. Unikalus požiūris atsispindėjo ir jogoje. Indų sugebėjimas tobulai valdyti kūną, sąmonę, meilę siejamas su antgamtinėmis galiomis. Tai idealo siekis – noras įveikti savo žemąją prigimtį, tapti panašiems į Dievą. Kadangi žmonės labai lavino save, gausėjo ir džiaugsmo.

Svarbu buvo atitrūkti nuo lėkšto egoizmo, nuo niekinančio požiūrio į žmogų, į moterį, buvo siekiama suteikti kitam kuo daugiau džiaugsmo. O kartu – ir sau pačiam. Praplėsti džiaugsmo erdves.

Rytuose meilės „profesionalės“ turėjo išmanyti 64 menus. Tai buvo kultūringiausios moterys, tikros meilės kulto vaidilutės, „meilės religijos žynės“. Poetai apdainavo jas kaip taurias, protingas, nuoširdžias „meilės deives“ („kaip Rytų miniatiūrą“), kurių vidinės erdvės neturi baigties. Teikiamas džiaugsmas, jutiminis pasitenkinimas buvo tarsi idealas. „Kamasutroje“ kūniškajai meilei suteikiamas dvasinis turinys, sužmoginama tikroji jos prasmė: „susijungimas – meilės viršūnė ir tikslas, vienijantis sielos, proto ir kūno pasitenkinimą“, natūralus lyg susiliejimas su gamta.

„Žmogaus potraukiai turi tris šaltinius:
Sielą, protą ir kūną.
Sielos potraukis gimdo draugystę,
Proto potraukis pagarbą gimdo.
Kūno potraukis gimdo geismą.
Jungtis jų visų gimdo meilę.“

„Persiko šakelės“

Tokia meilė gal ir atrodo kaip utopija, nes iškelia virš kasdienio gyvenimo, tačiau ji siektina, ar ne?.. Joje atsispindi idealios pasaulėjautos pradmenys – atgarsiai tokios realybės, kai meilės pasaulis ir kiti gyvenimo aspektai sudaro harmoniją, neprieštarauja dvasiai.

Tokio suvokimo apraiškų europiečių filosofijoje, regis, nerasime iki pat naujausių laikų.

Meilė, kaip dvasinių ir jutiminių polėkių susiliejimas, pagimdė seną vokiečių aforizmą: žmogus – pusiau angelas, pusiau žvėris.

Dar graikų filosofai VIII–VI a. pr. m. e. kalbėjo apie dvi žmogaus esmes: aukštąją, dieviškąją ir žemąją „titaniškąją“.

Taip nuo tų laikų šis žmogaus dualumas įvairiais variantais plito ir plinta per visą istoriją. Reikia kitokio požiūrio, kad dvasinė meilė galutinai užimtų savo sostą, teiktų deramą džiaugsmą ir pasitenkinimą.

Hėgelis teigė: „Tikrosios meilės esmė – gebėjimas atsisakyti savęs, užmiršti save kitame, naujai save suvokti ir atrasti save tokį, kokio nepažinai.“

Hėgelis jau ne taip grubiai skaidė žmogų į gamtinę, biologinę ir dvasinę esybę. Bet visa, kas nedvasiška, laikė žemu ir gyvulišku. Nes žmogus visa savo esatimi, ne vien savo mąstymu, skiriasi nuo gyvulio. Žmogaus paskirtis – būti dvasine esybe. Meilė šiam filosofui buvo dvasinis jausmas. „Meilė yra pats dvasios grožis.“

L. Fojerbachas, ginčydamasis dėl tokio žmogaus suskaidymo, dvilypumo, „Svarbiausiuose ateities filosofijos teiginiuose“ rašė: „Žmogus skiriasi nuo gyvulio anaiptol ne tik mąstymu. Greičiau visa jo esybė skiriasi nuo gyvulio. Netgi žemieji pojūčiai – uoslė ir skonis – žmoguje pakyla iki dvasinių „aktų“. Netgi žmonių skrandis (!) nėra gyvuliškas, o žmogiškas. Todėl žmogui svetimas pašėlęs rajumas, su kuriuo gyvūnai puola savo grobį.“

„Kas išskiria skrandį iš žmonių gyvenimo ir leidžia jį palyginti su gyvulio, tas mityboje sutapatina žmogų su galviju.“

Ar šitas Fojerbacho pastebėjimas yra teisingas? Kai žmogus yra suskaidomas į kūną ir sielą lyg atskiras dalis, jis yra nužmoginamas kita prasme. Žmogus taip yra „susiaurinamas, apvagiamas“. Juk kiekviename pojūtyje, kiekviename dvasios virptelėjime dalyvauja ir materialūs procesai (smegenų, nervų veikla ir kt.), tai yra ne be gyvos materijos sąlyčio egzistuoja dvasia.

Taigi meilės pojūčiai visada bus ir kūniški, nes pojūtis neįmanomas be materijos – jos motinos. Giliausi kūno klodai yra persunkti žmogiškumo, dvasios. Meilė – dvasinis pradas, visada susiliejęs su fiziniu pradu. Čia turimas omenyje kūnas – visatos esybės dalis, galintis pasireikšti per dvasią. Kūnas yra sielos buveinė, jos apvalkalas, šarvai ar skydas.

L. Fojerbacho žodžiais tariant, „didžiausia laimė meilės subjektui yra tai, kad ji egzistuoja, leidžia į save žiūrėti akis į akį. Paprasčiausias žvilgsnis teikia mums palaimą. Žvilgsnis yra meilės laidas“.

Lytis vaidina milžinišką vaidmenį žmogaus gyvenime. Ji persunkia visą gyvenimą, mąstymą, elgesį ir t. t. Ir todėl tam tikra prasme atskirti lytį nuo žmogaus reiškia jį nužmoginti, paversti nerealia būtybe, nejudančia, nekalbančia šmėkla.

Dar Platono laikais, o vėliau ir neoplatonikai dvasinę meilę atskyrė nuo žemesnės, kūniškos. Aukštoji meilė – žmogaus veržimasis prie grožio, jo troškimas. O grožis yra dieviškasis spindulys, apšviečiąs visą žmogų. Meilė – bekūnė dalis sielos, kurią žmogui įkvėpė Dievas. Čia norima meilę atskirti nuo gyvuliško potraukio. Platono aprašomas kūnas nėra gyvuliškas, greičiau persmelktas sielos ir dvasios.

„Puotoje“ Platonas pasakoja mitą, neva iš pradžių žmonės buvę trijų lyčių: vyriškosios, moteriškosios ir androginai, t. y. būtybės, kuriose vyras yra suaugęs su moterimi. Dzeusas, išsigandęs jų galių, padalijo androginus pusiau. Meilė – tai gėrio ir grožio troškimas. Siela – sparnuota, skraidanti visatos dalelė. Tokia buvo pasaulio pradžia. Bet siela neteko sparnų ir nebegalėjo skrajoti dieviškajame pasaulyje – taip surado sau buveinę žmogaus kūne.

Meilė praeina kelias pakopas, kildama vis aukštyn. Iš pradžių ji myli vieną žmogų, tiksliau – jo grožį, paskui ieško to grožio kituose, kol galiausiai gali mylėti visus. Tik tokia meilė yra didi. Aukščiausios pakopos meilė atsiskiria nuo kūniškumo ir jos tikslas tampa pati grožio idėja, o ne žmogaus grožis, nes idėja – be dėmės. Tai aukščiausioji kontempliatyvioji meilė.

Taip Platonas stengiasi sudvasinti meilę, suvokti jos aukščiausią prasmę. Meilė žmogų padaro visaverte pasaulio dalimi. Susieja jį su žeme ir dangumi.

A. Šopenhaueris meilę prilygina gailestingumui. „Juk mūsų esmės, vadinasi, ir laimės pamatas apskritai yra mūsų gyvuliška prigimtis.“ Moters garbės pamatas – atsidavimas tik savo vyrui. Vyro ir moters santykiai – sandėris: moteris teikia vyrui malonumus, o jis aprūpina visą jos gyvenimą.

Anot šio filosofo, jaunystę įprasta vadinti linksmuoju, o senatvę – liūdnuoju periodu. Tai būtų teisybė, jei aistros darytų žmogų laimingą. Tačiau jos tampo jaunystę į visas puses, teikdamos mažai džiaugsmo, bet sukeldamos daug kančių. Karštakošiškumo atsikračiusią senatvę jos palieka ramybėje, ir toji netrukus, pajutusi laisvę, išskleidžia pažinimo sparnus. Užtenka prisiminti, kad malonumai yra neigiamos prigimties, o kančia – teigiamos, ir mes suvoksime, kodėl aistros negali nė vieno padaryti laimingo, o senatvės nedera gailėti todėl, kad ji netekusi kai kurių malonumų. Labai teisingai Platonas (dialogo „Valstybė“ įžangoje) žilą senatvę laiko laiminga, nes tada nelieka lytinio potraukio, kuris anksčiau nedavė ramybės.

Tas „demonas“ valdo jaunystę, ji vergauja jam ir tiesiogiai bei netiesiogiai sukelia visas gresiančias bėdas. Nors užgesus lytiniam potraukiui, išsieikvojo gyvenimo energija, senatvė – ramybės laikas, kai galima įsitikinti, kokie menkaverčiai yra žemiški reikalai, jog viskas yra „tuštybių tuštybė“. Vidinis lavinimasis tęsiasi, įžvalgumas didėja, vis daugiau dvasiai duoda peno, pasitenkinimo ir atpildo. Atsiveria gilioji dvasia.

Štai kas sudaro išgirtosios Aristotelio tezės esmę: domėtis reikia ne gyvenimo malonumais, o kaip įmanoma vengti begalės blogybių. Gyvenimas duotas ne malonumams, o tam, kad jį iškęstume. Tas, kas gyvenimo laimę pasiruošęs matuoti patirtais malonumais, jį matuoja ne tuo matu. Kvailys vaikosi malonumų, o išmінčius vengia blogybių. Jaunikaitis stačia galva puola į laimės medžioklę, į pavojus. Beatodairiškas blizgesio, malonumų troškimas įstumia į didžiules nelaimes. Viena iš didžiausių kvailysčių, kad žmonės labai daug užsimoja nepagalvodami, ar viską įmanoma padaryti.

„... tauri dvasia skatina nekęsti malonumų
Ir darbui atiduoti dienų prasmę.“
Dž. Miltonas

„Ar mes laimingi, ar kankinamės, galiausiai priklauso nuo to, kuo pripildyta, kuo užimta mūsų sąmonė.“
Šopenhaueris

Nyčei meilė – dviejų priešininkų karas. Moteris – „gimdymo aparatas“. Ji tik gimdytoja, kuri neturi ateities. „Tu eini pas moteris? Tai neužmiršk botago!“ – su panieka baigia apie moteris Nyčė. Jo „antžmogis“ – tai antvyris. Jis įvedė naują terminą, naują aspektą – „meilė tolimam“, nepažįstamam. Tai yra sustojimas ties pačia pirmąja meilės stadija – mylimojo idealizavimu. Mylimasis yra vienintelis, atitinkantis sielos poreikius, vienintelė asmenybės vertybė, tad savo egzistenciją perkelia į „tu“, kadangi mylintysis akcentuoja tai, kas jam aukščiausia ir brangiausia.

Anglis gali virsti deimantu. Nes meilė yra kūryba. Tačiau čia dažnai įsiterpia egoizmas – ne pačiam ištirpti kitame, bet kitą ištirpinti savyje.

„Meilė tolimam“ galėtų tapti idealu, kurio įgyvendinimas pakeltų žmoniją į daug aukštesnį lygį. Ji skiriasi nuo krikščioniškos meilės artimajam. Ji reiškia, kad vienas asmuo užtaria kitą kaip save patį, neatsižvelgdamas į jo nuopelnus, orumą, teises, tai yra žiūri į kitą kaip į vertybę. „Meilė tolimam“ skiriasi nuo artimojo meilės moralinės narsos didybe ir sielos veiklumu. Tik aukščiausi polėkiai žadina didingiems darbams. Tokia yra Nyčės nuomonė.

Meilėje ryškėja racionalūs ir neracionalūs elementai.

Erazmas Roterdamietis meilėje matė ne proto pergalę, o kvailystės triumfą.

Žanas Žakas Ruso rašė: „Mane ne kartą traukė aistros beprotybė prie tų, kuriuos mylėjau, ir atėmė man sugebėjimą matyti ir girdėti – ir persmelkė karštligišku susijaudinimo virpuliu.“

Stendalis, kuris gerai pažino meilės jėgą ir beprotiškumą, romane „Raudona ir juoda“ taip aprašo tą momentą, kai Matilda prisipažįsta mylinti Ž. Sorelį: „Aš išsižadu savo proto – tu būk mano valdovu.“

Oskaras Vaildas yra pareiškęs, kad meilė tėra iliuzija. Mylėdamas žmogus praranda realų gyvenimo supratimą.

Paskalio nuomone, net ir stipriausi jausmai turi proto antspaudą.

Meilė podraug yra ir protinga, ir neprotinga, instinktyvi ir biologinė, ir socialinė, jai nestinga dvasinės kultūros žavesio. Jei kiltų tik iš minties, būtų tik protinga, todėl niekada negalėtų uždegti širdies. Ji apima visą žmogaus išgyvenimų spektrą. Ji ir instinktas, ir mintis, stichiškumas ir sąmoningumas, kraujo šėlsmas ir vertybės, pojūčių visovė ir vaizduotės polėkis, žiaurumas ir gailestingumas, troškulys ir atgaiva, kančia ir džiaugsmas. Meilėje didelę galią įgyja vaizduotė, kartu su meile kyla daug gyvų jaudinančių asociacijų. Tarpusavio pažinimas tampa abipusiu atradimu, mylimųjų akyse vertybės įgyja didesnę reikšmę: tai žavėjimasis meilės objektu, gilus artumas, įsiskverbimas į sielą ir širdį. Taigi kompleksiškas jausmas. Bet mylint beveik niekada nevyrauja protas.

N. Hartmanas („Ethik“, 1935), žvelgdamas etiniu aspektu, teigė, kad meilė jam ir dorybė, vertybė, nukreipta į asmenybę... atsidavimas jai. Kadangi visa, kas žmoguje vertinga, savo paskirtį išreiškia tuo, kad yra vertinga taip pat ir dėl kito. Mylintysis suteikia mylinčiajam naują dimensiją – būti

dėl jo savu asmeniu – savo asmenybės vertybę. Tuo tarpu vienas žmogus yra tik būtis savyje. Meilė kitai asmenybei yra priedas prie jo vertybės, suteikiantis būčiai naują prasmę. Mylint skausmas išgyvenamas stipriau negu džiaugsmas, todėl žmogui verta atsisakyti meilės.

Meilę kaip visišką poros dvasinį susiliejimą pavaizdavo L. Tolstojus ir Hemingvėjus.

L. Tolstojui meilė – ne akimirkos blyksnis, o laipsniškas viso vidinio gyvenimo persitvarkymas, perėjimas į naują būvį. Ji skleidžiasi kaip žiedas. Visų vidujybės srautų susiliejimas – tai XX amžiaus naujovė. Meilę sudaro daugybė emocijų ir meilės spektras pasidaro nepaprastai sudėtingas. Stengiamasi apčiuopti mažiausius, filigraninius, vos pastebimus sielos virptelėjimus. Nes visas XX amžiaus pažinimas veržiasi gilyn: fizika gilinasi į atomą, biologija – į genus ir chromosomas, fiziologija – į neuronus. O norint suprasti, kas yra meilė, reikia pažinti jos mikroprocesus, mažiausias subtilybes.

A. Kuprinui „Dvikovoje“ buvo svarbu matyti, koks daugiaplanis, sudėtingas yra meilės potraukis. Meilė rašytojui – giluminė sielos emanacija, ji iškyla, išplaukia iš pasąmonės, turinčios daugelį paslapčių. Joje slypi jėgos, valdančios sielos virpesius, suaižančios meilę į smulkias daleles.

Stendalio žodžiais tariant, ta „kristalizacija“ praturtina, papildo žmogaus paveikslą ir jo meilę. Kuo labiau žmogus įsiaudrina, tuo daugiau jo sielos užima mylimasis. Meilė keičia žmogaus regėjimą ir psichikos struktūrą.

Arabų rašytojas Ibn Hazmas sako, kad žvilgsnis yra meilės pasiuntinys, akys – sielos žvalgas ir vedlys. Akys tampa „pagundos vartais“, sujaudinančios sąmonėje meilę. Kai žmonės nebeįstengia vienas kito giliau pažinti, įvertinti asmenybės savybių, iš naujo atrasti kito, vadinasi, gęsta gyvoji jų santykių ugnis.

Filosofai gnoseologai sako, kad meilė yra pažinimo proceso pradžia ir prielaida.

Augustino žodžiais tariant, „tantum cognoscitur, quantum diligitur“ (lot.). Išvertus iš lotynų kalbos, šie žodžai skamba taip: „Mes pažįstame tiek, kiek mylime.“

Panašiai mąstė Leonardas da Vinči, Džordanas Bruno, Paskalis, Gėtė. Santykius tarp meilės ir pažinimo, stipriai įsigilindamas į juos, labiausiai atskleidė Maksas Šėleris („Liebe und Erkenntnis“, 1923).

Žanui Poliui Sartrui meilė savo esme yra sumanymas (projektas), kaip priversti save pamilti. Meilės idealas, tikslas ir vertybė – paveikti kito laisvę, bet kartu nepažeisti jos, palikti nenukentėjusią, nesužalotą. Ji turi pati skatinti save, kad taptų meile. Norėti tapti mylimam reiškia trokšti, kad kitas priverstų mane vis iš naujo ir iš naujo sukurti save kaip savo laisvės sąlygą. Sartras gelbsti save iš būties košmaro ir dvasinio skurdo, galėdamas pats save kurti, nes yra laisvas.

O kaip suprasti XX amžiaus moterų meilę apdainavusią novelistę Žorž Sand? Ji teigia vyrą „mylinti labiau nei save“, tačiau be jokio paaiškinimo palieka jį dėl kito. Tokia buvo Žorž Sand, kurią Andre Morua ir kiti vadino didžia moterimi. Ji įkvėpė Šopeną, o Dostojevskis matė joje itin stipraus proto ir talento moterį. Tačiau pati rašytoja visą gyvenimą ieškojo meilės, mylėjo, bet taip ir nerado to

vienintelio, su kuriuo norėtų aistringai susijungti, nugalėti visas kliūtis ir atstumus. Drąsi ir ori, mylinti, bet ir turinti aiškiaregystės dovaną – neva kitam bus per sunku ją mylėti. Tauriausias atsakymas likimui apie jautrią, trapią, kaskart sudaužytą širdį, kuri moko kitą mylėti labiau už save. Jos atsakas lemčiai – didžiausia meilė anūkei... Lyg vaikas, palietęs saulės spindulį, paleidžia jį aukštyn... nes tikra meilė dvasinga.

Žorž Sand buvo savojo laikotarpio moters balsas apie lytines problemas, nes moterys tuo laiku apskritai neturėjo jokio balso teisės. Šiandien jos kūriniai per mažai skaitomi.

G. Floberas teigė, kad moteris gali tapti vyrui spinduliuojančiu tašku, kuriame susitelkia visa būties prasmė. Ir jam pasaulis dėl to tarsi prasiplečia.

Jam antrina L. Tolstojus: „Manyti, kad visą gyvenimą galima apriboti meile vienam žmogui – tas pat, kas sakyti, kad viena žvakė gali apšviesti visą pasaulį, visą gyvenimą.“

IX skyrius
Išganytojo, Jo Apaštalų ir pasekėjų himnas Meilei

Vienu vieninteliu veiksmu, atsidavimu, pasiaukojimu – Dangiškąja Meile – Kristus įvykdė savo Dangiškojo Tėvo užduotį ir sudaužė pragaro vartus. Čia nebėra prasmės diskutuoti, ar tai jausmas, ar auka. Dvasingumas išreiškia save veiksmu – meile.

Apreiškia Tėvo Meilę, atskleidžia žmogui jo kilmę ir skelbia aukščiausią pašaukimą – visom išgalėm tapti kitokiam ir būti raginamam: „Nemylėkite žodžiu ar liežuviu, bet darbu ir tiesa“ (1 Jn, 3,18)

„Dievas yra Meilė.
Ir kas pasilieka meilėje,
tas pasilieka Dieve, ir dievas jame.“

„Mes iš to pažinome meilę,
Kad jis už mus paguldė savo gyvybę.“ (1 Jn, 16)
„Tuo meilė pasiekia mūsų tobulumą.“ (17 Jn, 2)
„Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų.“ (JN 3,16)
„Dievo Meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios dvasios, kuri mums duota.“ (Et, 5.8)

Prisipildę dieviškosios meilės, besiliejančios per kraštus, Jo pasekėjai, kūrė himnus visų pirma meilei. Tik meilė, kuri jungia, tačiau nesuvienodina, gali harmoningai suderinti visus asmenybių prieštaravimus, charakterių ir psichikos priešybes, vedančias žmones į susiskaldymą.

Savo kūnu Kristus padarė „regimą“ absoliučią Meilę. Apaštalas Paulius tęsia: Jis nori išsireikšti dar giliau, konkrečiau, plačiau. (1 Kor, 12–13, 13, 1, 13, 4–7).

„Aš trokštu nurodyti jums dar prakilnesnį kelią. Jei kalbėčiau žmonių ir angelų kalbomis, bet neturėčiau meilės
Aš tebūčiau
Žvangantis varis ir skambantys cimbolai.
Ir jei turėčiau pranašystės dovaną,
Ir pažinčiau visas paslaptis ir visą mokslą,

Jei turėčiau visą tikėjimą, kad galėčiau net kalnus kilnoti,
Tačiau neturėčiau meilės,
Aš būčiau niekas.
Ir jei išdalyčiau vargšams viską, ką turiu,
Jei atiduočiau savo kūną sudeginti,
Bet neturėčiau meilės,
Nieko nelaimėčiau.
Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi,
Meilė nesididžiuoja ir neišpuiksta.
Ji nesielgia netinkamai, neieško sau naudos,
Nepasiduoda piktumui, pamiršta, kas buvo bloga,
Nesidžiaugia neteisybe,
Su džiaugsmu priima tiesą.
Ji visa pakelia, visa tiki,
Viskuo viliasi, ir viską ištveria.
Meilė niekada nesibaigia...“

Ar kas kitas yra sukūręs didingesnį ir džiugesnį himną meilei?..
„Žiūrėkite, kokia meile apdovanojo mus Tėvas:
Mes vadinamės Dievo vaikai – ir esame!“ (1 J 2, 3;1)

X skyrius

Pauliaus keliu ėjo ir Tomas Kempietis

(„ Kristaus sekimas“, 1939, Marijampolė)

Meilė yra didis dalykas ir didžiausia gėrybė iš visų gėrybių. Tik ji viena sunkius dalykus padaro lengvus ir padeda pakeisti visą gyvenimą.

Ji padaro naštas lengvas ir pasaldina kartumus.

Jėzaus meilė yra vaisinga, ji ragina susitelkti dideliems darbams ir skatina tobulėti.

Meilė kelia aukštyn ir nenori būti sulaikoma žemiškų dalykų.

Meilė nori būti laisva nuo ryšių ir kad nebūtų trikdoma nei gerų, nei blogų šio pasaulio dalykų.

Niekas nėra švelnesnis, stipresnis, kilnesnis, platesnis, gražesnis kaip meilė, nieko nėra tobulesnio ar geresnio danguje ir žemėje už meilę, nes meilė gimsta iš Dievo ir visišką patenkinimą gali rasti tik Dieve.

Kas myli, tas lėkte lekia, jis pilnas džiaugsmo, laisvas, niekas negali jo sulaikyti. Jis viską atiduoda, kad viską turėtų, jis turi viską visur, nes virš visų dalykų jis turi vienintelę Būtybę, iš kurios kyla visa gera.

Jokia sunkybė jos nevargina, jokia baimė jos negąsdina, bet kaip visur besiskverbianti galinga liepsna, ji kyla į dangų ir skina sau kelią prieš visas kliūtis.

Meile liepsnojančios širdies karštis veržiasi iki pat Dievo tarsi šaukdamas: mano Dieve, mano Meile, tu visas mano, aš visas Tavo.

Padidink mano meilę, kad aš pajusčiau savo širdies gilumoj, kaip saldu yra mylėti ir sutirpti meilėje.

Kad tave mylėčiau labiau negu save, kad save mylėčiau tik dėl tavęs ir kad tavyje mylėčiau visus tuos, kurie tikrai tave myli, kaip to reikalauja tavo meilės įstatymas, kurį mums apreiškei.

Meilė yra greita, nuoširdi, švelni, išmintinga, tvirta, kantri, ištikima, pastovi, kilniadvasė.

Meilė yra apdairi, nusižeminusi ir tiesi, neištižusi, nelengvabūdė, ji nesidomi tuščiais dalykais; meilė yra santūri, skaisti, rami ir tvardanti savo jausmus.

Kas nėra pasirengęs kentėti ir visiškai pasišvęsti savo mylimojo valiai, tas nežino, ką reiškia mylėti.

Karališkame jėzuitų ordino („Jėzaus draugija“) įkūrėjo Šv. Ignaco Lojolos dvasingume galima rasti savitų ir įdomių pastebėjimų apie meilę, nors jie nesiskiria nuo katalikiškosios sampratos. (Neseniai išleista knyga. James Martin, S. J. „Jėzuitų patarimai visiems gyvenimo atvejams“, Katalikų pasaulis, 2014).

Šv. Augustinas aiškiai išsakė giliausią išmintį: mylėkite ir tada darykite ką norite. Jums viskas bus atleista. Mūsų širdis ir protas jaučia, kad tai Tiesa. Bet, nelaimė, savo kasdienybėje nesugebame ja pasinaudoti.

A. Vydūnas apie meilę nemirtingą.

Vieną savičiausių XX a. pirmosios pusės kultūros veikėją labiausiai traukė dvasinio tobulėjimo klausimai. Jis paliko neišblėstantį pėdsaką taip pat ir kalbėdamas apie meilę, kaip apie „žmogiškumo“ aukščiausią viršukalnę.

Pasak Vydūno, meilė nori vesti žmogų į tobulėjimą, daryti jį tauresnį, skaistesnį. Ji sujungia naujais ryšiais žmones, kad taptų kilnesnio žmogiškumo žadintojais. Iš pirmo žvilgsnio jie pajunta vienas kitam artumą. Natūraliam potraukiui prie kitos lyties nuraminti užtenka paduoti ranką arba ramiai susiglausti. Tik nereikia leisti aistrai įsigalėti ir žmogų užvaldyti. Ne stipri valia įveikia geidulį, bet skaidri dvasia.

Apšviestasis žmogus aiškiai skiriasi nuo kitų. Ir nesunkiai pastebima, kad jis yra už kitus meilingesnis. Jis gali širdingiau mylėti. Nereikėtų to painioti su geismu. Tai yra kas kita. Geidžia tie žmonės, kurie nėra šviesūs ir kurie nekenčia to, kas jiems nėra geistina. Gebėjimas mylėti yra aukštai iškilusio žmogaus požymis. Jis gyvena ne savo žmogystos paviršiuje, bet savo sielos gilybėje.

Žmogus, kuris gali mylėti turi tikriausią ir tobuliausią žinojimą. Kadangi gali mylėti, jis gali jausti kito žmogaus sielą, kito objekto esybę. O ypatingiausia yra tai, jog tas, kas myli, nieko nenori, nieko negeidžia. Jis visko turi. O svarbiausia – gyvenimo vienybę.

Sielos ir dvasios didybė – štai kas mums reikalingiausia! Nereikia kūno erzinti. Nežiūrėkime į pasaulį pro rožinius akinius, kuriuos praėję amžiai paliko kaip aukščiausią išmanymą: troškimus, palinkimus ir papročius. Norėdami būti mylimi, neturime kitų nekęsti. Kruta, vargsta be džiaugsmo, savo žlibomis akimis žvelgia ne į gyvenimo prasmę, pamatą, tikslą, o į jo paviršiaus plėvelę. Teisybė, kad gyvenimas iš visų pusių kemša į mūsų prigimtį visokių blogybių. Bet mes galime gintis. Giedra dvasia lėkime į didžiulių galių pasaulį, kuris yra mūsų sieloje. Ir triumfuodami žengsime per gyvenimo vargą.

Žmonės kasdieniame gyvenime kalbėdami apie meilę turi omenyje geismą. Meilės jie beveik nepažįsta – ji tik retas svečias pasauly. Tas, kuris geidžia, nori pats viską turėti, nori naudos,

smagumo, mėgautis. Jaučia, jog kitas jį papildys, jei turi savyje trūkumų. Vyras geidžia mergaitės, kad ji taptų tarsi jo turtu, kad jam pasiduotų, jam atitektų. Jo geismas reiškia „svetnaudybę“ (savanaudiškumą).

Tie, kurie vienas kitą myli, nieko vienas iš kito nenori ir netrokšta – vien tesirūpina, kaip meilę pareikšti. Meilė sau nieko nereikalauja, tik dalija, ką turi. Mylėti tereiškia, kad smagu meile dalytis. Ir myli, nesvarbu, kaip antrasis į tai atsiliepia.

Bet toks jau gyvenimo dėsnis, kad tikroji meilė visuomet sužadina kitame tokią pat meilę.

Norint sužinoti, kas yra meilė, reikia pažvelgti į esybės gilybę. Meilė kyla iš mūsų asmenybės branduolio – jos sielos. Ji negali pasidalyti su kitais savo asmenybe ir savo vidumi. Iš to išplaukia vienatvės pajautimas. Žmogus yra našlaitis. Bet jo šaknys, jo „Aš“ – tai jo dvasia, siela.

Iš žmogaus vienatvės gimsta ilgesys tojo, kuris pašalintų jo vienatvę. Šis ilgesys negali būti kūno, geismų, minčių srities dalykas. Ilgesys yra asmenybės ypatybė. Bet ji susipina, susiraizgo su kūno, geismų ir minčių ilgesiu. Iš šio gilaus ilgesio ir kyla abiejų gimčių (lyčių) trauka, kuri ateina iš tikrosios „gyvatos“ – dvasios – sielos. Tada ir išnyksta vienatvės pojūtis, ir šį pajautimą jau kone galime vadinti meile. Vietoj vienatvės, „apleistumo“, pasak Vydūno, atsiranda sąsaja, vienybė, kad „abu esą vienos žvaigždės du „spinduliai“. Tada pražysta visas žmogaus asmuo, krykštauja visos jo galios. Pasaulis pasikeičia, jis tarsi pamerkiamas į grožį ir malonę – meilės ir malonumo šviesą.

Bet ar mes atsakėme: kas yra meilė?

Iš jos (meilės) kyla visa esamybė, būtis. Meilė yra pats Kūrėjas. Dievas yra Meilė. O atskiriems žmonėms ji yra „vienybės sąmonė“. Ši vienybė pirmiau turi būti jaučiama su tuo žmogumi, kuris mato save vienybėje su visuma, su Dievu. Tik jam yra duota pilnoji vienybė su mylimuoju, ar mylimąja. O tos vienybės sąmonė ir yra tikroji meilė. Ir ji nepamirštama. Tiktai neįstengia pasilikti toje kilnybėje. „Todėl po akimirksnio vėl sukyla pasiilgimas.“

Tad glaudžiasi kūnas prie kūno, tarsi taip galėtų pasiekti aukščiausiąjį malonumą, gėrį, grožį. Vis dar laukia iš kūno palaimos, bet ieškoma meilė sieloje yra randama.

Tiems žmonėms, kurie nepasiekė meilės pilnybės ir nepatyrė absoliučios vienybės, bus duota nauja proga pajusti Dievą. Kito kelio nėra. Vienas Dievas tegali pašalinti mūsų vienatvę ir jos skausmą.

Kūno žmogus gyvena vienas greta kito, mažai iš kito telaukdamas ir mažai jam teikdamas.

Geismingasis žmogus nuolat reikalauja iš kito gyvasties jutimo žadinimo.

Minčių žmogus nori visiems savo supratimą primesti ir visus pavergti.

Meilės žmogus žino, kad kiekvienas yra savo asmenybės galių ir dėsnių vaisius ir tegali savu būdu tobulėdamas suteikti gėrį ir palaimą – visapusišką žmogiškumo būtį. Ir jam jis paskiria

visą savo amžių. Toks žmogus prasideda iš gimties, bet ši nėra nei šaltinis, nei tikslas, o tik kūrybos priemonė, ir jos svarbumas yra laikinas. Asmenybė stovi viršum visų gimties klaidų, nors be gimties nebūtų nei žmogiškumo, nei meilės.

Tobulasis žmogus yra šviesi žmogiškumo apraiška šiame pasaulyje. Pranašas, skelbiantis apie Dievą. Tam žmogus atėjo žemėn ir tam tikslui pasiekti padeda ir gimtis. Čia glūdi kūrybos slėpiniai. Kas tai numano, atspėja, išsivaduoja iš visokios vergovės, nebereikia kovoti su visokiais geismais ir troškimais. Kurs meilėje gyvena, tas gali daryti kas jam tinka. Nebelinksta į niekus ir daro vien kas žmogiška. Kurs meilėje pasilieka, tas gyvas pačiame Dieve. Tai įžengimas į save, mėginimas atverti suskliaustą širdį ir žengti pro jos duris.

Belieka ne teigti, o klausti. Kaip? Tai vienintelis įmanomas prabilimas apie tai, kas tiek patirta, regėta, apmastyta, bet bendras vardiklis visgi nesurastas. Nes čia, nei dėsningumai, nei bendros išvados, taisyklės netinka.

Įžvalgos kupinas ar tiesiog blaivus protas tokiam objektui neranda tyrimo. būdo. Ir negali būti tikras pasirinktu keliu.

Argi negalėtų rastis brandesnė „meilės filosofija“, kuri šviestų žmones?

Vydūnas atsako: „Mėginti ją sukurti – tas pats, kas pirštu ant smėlio rašyti.“ Kodėl? Visi žodžiai tėra trupiniai, kurie tarsi nubyra nuo bergždžių proto sprendimų „puotos“. Kol protas karalius, civilizacija keliauja į seksualizaciją.

Vydūnas savo laiku pats leido knygutę „Darbymetis“, kurią vadino laikraščiu „tautos dvasiai tvirtinti“. Devintajame numeryje (1925 m.), skyrelyje „Pasikalbėjimai“ jis iškelia gana svarbius klausimus apie meilę:

1. Ar yra kelios meilės rūšys?
2. Ar gali meilė liautis?
3. Ar daug reiškia gimtis (lytis) žmogaus gyvenime?
4. Kaip apsisaugoti nuo įsigeidimo.
5. Ar nėra geriau žmogui be gundymų ir vilionių?
6. Ar abiejų lyčių santykiavimas yra naudingas ar žalingas kūnui?

   Gal ir šiuolaikinį žmogų patrauktų tokie klausimai?..

   Ar mums nereikėtų panašaus žurnalo?

   Beje, tiems, kas domisi jau antikvariniu tapusiu „Darbymečiu“, turiu 10 išlikusių šio leidinio knygučių (1921–1925 metų, leista Tilžėje).

XI skyrius
Psalmės meilei proza

Prieš kelis dešimtmečius Indijoje ir visame pasaulyje buvo itin populiarus dvasinis mokytojas Šri Satja Sai Baba. Pasiklausyti jo mokymų plaukė žmonės iš viso pasaulio. Šri Satja Sai Baba taip pat paliko nedidelį himną Dieviškajai Meilei. Taip pat išliko įspūdinga jo kalba, 1979 m. pasakyta per šv. Kalėdas. Štai apie ką jis kalbėjo.

Ten, kur yra Meilė, ten neišvengiamai yra Dievas. Tegu tavo meilės srovės vis labiau plečiasi, stiprėja ir intensyvėja. Savo meilę paversk nusilenkimu. Tai bus tavo aukščiausia *sadhana* (meditacija).

Visi turi meilės kibirkštį. Suprask, kad ši meilė yra Dieviškosios meilės (Prema) įsikūnijimo dalelė. Dievas gyvena tavyje. Ir be šio šaltinio, kuris pripildo tavo širdį, nebūsi pajėgus mylėti.

Vystyk jos galimybes, vis labiau pasitikėk ja, pašalink iš jos įvairiomis kaukėmis pasislėpusį ego, savo žemąjį „Aš“. Iš tų, kuriuos myli, kuriems dovanoji savo meilę, neprašyk nieko atgal už tai. Kasdieniame gyvenime venk matyti skirtumus ir nekelk dėl to ginčų. Visuose aplink įžvelk tik gera, o blogio ieškok tik savyje. Visus gerbk kaip Dievą, kuris iš tikrųjų kiekviename iš mūsų yra, taip pat ir save, nes jis ir tavo širdyje. Bet pirmiausia turi išvalyti ir nuskaidrinti savo širdį, kad Dievas ją padarytų savo buveine.

Meilė visiems kelia tik simpatiją. Ji parodys tau kelią, kuriuo eidamas nugalėsi pyktį, irzlumą, neapykantą. Tik mylėdamas sėkmingai įgyvendinsi svajonę ir planus, susijusius su tobulėjimu. Taip pat atrasi tarnystę.

Pripildykite savo širdį meilės ir neškite, skleiskite ją visiems. Žmonės įpratę imti, o ne duoti. Šito priežastis – meilės stoka. Tik ji viena gali įveikti tautų, grupuočių ir tikėjimų sienas bei tuos aptvarus, kuriais žmonės linkę apsistatyti.

Melskitės už visus žmones, o ne tik už artimuosius. Dievas tarp mūsų yra kaip Meilė, ir jei dalysitės savo meile su kitais, prie Jo priartėsite. Meilė auga ir didėja su kiekvienu davimo aktu. Meilė yra aukščiau visų dorybių. Ji gimdo visas dorybes ir puikias šviesias savybes.

Meilė yra aukščiausio žmogiškumo ženklas. Gerbkite žmogų. Jei garbini Dievą, kodėl žemini žmogų? Jis juk yra Dievo dalelė.

Pradėkite dieną su meile ir užbaikite su ja. Mūsų degradacija prasideda tuo, kad užmirštame Dievą. Prisiminkite Dievą ir į jūsų gyvenimą ateis ramybė ir laimė. Pasidaliję meile su kitais taip pat atrasite ramybę.

Meilę Dievui galima išreikšti ir meile žmogui per tarnystę. Visa, ką jūs kasdien veikiate, turi pulsuoti meile. Dievas sukūrė meilę, kad ji sklistų ir skleistųsi pasaulyje. Gyvenimas turi tapti

nepaliaujamu meilės tekėjimu. Tik padėdami kitiems pajusite įkvepiančią Dievo meilės šviesą. Leiskite jai sušildyti jūsų sielos gelmes. Ir dalykitės ta meilės šviesa ir šiluma.

Mokykite vieni kitus mylėti.

Iš kur atsiranda meilė?

Ji plaukia iš širdies, iš jūsų esmės pagrindų, ji – visų šviesių jausmų šaltinis. Jei klausysitės savo širdies, gyvensite joje, jusite savo tikrojo „Aš“ – Dievo virpesius. Bet jūs atsitvėrėte nuo meilės užtvaromis, daugiausia dėmesio skiriate pasaulietiškiems malonumams. Turite rinktis: ar priimsite meilę ir leisite jai tekėti savo širdyje, ar užkirsite jai kelią. Kaip atverti širdį visiems laikams? Kalbėkitės su Aukščiausiuoju, kreipkitės į Jį kiekvieną akimirksnį. Jis – visada šalia. Dievas yra visur, tad ir meilę, užrakintą savo širdyse lyg kalėjime, tereikia išlaisvinti ir leisti jai laisvai tekėti lyg upei nuo vienos širdies prie kitos – visomis pasaulio vagomis.

Mes visi esame viena. Visų gilumoje yra meilė. Tereikia išmokti mylėti – leisti savo meilei tekėti per save į kitus. Vienintelis mus skiriantis dalykas yra mūsų egoizmas.

Tam reikia tikresnių, nuoširdesnių, tvirtesnių ryšių su Jėzumi. Atverkime savo širdis, antraip nesugebėsime meilės priimti. Mes daug galvojame ir kalbame apie meilę ir jos darbus. Tačiau nedaugelis sugeba iš tiesų mylėti dėl vienos paprastos priežasties – niekas mūsų nemylėjo vaikystėje, kai mums to labai reikėjo. Tad to nepatyrusiesiems sunku kitiems perduoti tai, ko patys nebuvo gavę. Tačiau tikrosios meilės gelmės slypi mumyse pačiuose. Meilė nėra ribota ir savanaudiška, bet plati ir visa apimanti.

Kartais mums atrodo, kad mylime žmogų, bet iš tikrųjų tik esame įsikabinę į jį. Dažnai tai tėra prisirišimas. Tokia meilė yra egoistiška. Mes girdime apie pasiaukojimą, tačiau patiems šiurpu pagalvoti apie tai, kad reikėtų atsisakyti vieno ar kito dalyko. Nėra blogai turėti daiktą, blogai yra prie jo prisirišti. Štai kur slypi problema. Reikia galvoti kitaip: „Jei tu manai, Dieve, kad man to nereikia, tebūnie Tavo valia.“ Juk kiekviena mintis ir kiekvienas žodis sugrįžta mums lyg bumerangas. Paleidžiame tam tikros rūšies energiją, tačiau ji sugrįžta mums, nes tai mūsų energija. Kai mes įsisąmoninsime, kad viskas sugrįžta, kad turime sumokėti už visus savo padarytus darbus, tada lengvai susitaikysime su tuo, ką gyvenimas mums siunčia.

Tik meilė padeda suvokti, kad mes visi esame vienis. Tačiau tai labai sunku pripažinti, ypač kai kitas žmogus yra įkyrus ir elgiasi nežmoniškai. Sunku mylėti tuos, kurie yra kupini neapykantos, piktdžiugiški, kurie mėgaujasi suteikdami kitiems skausmo. Tačiau stengdamiesi suvokti, kad visi esame Vienis, pamažu atversime savo tikrąją prigimtį, kuri yra šviesi meilė. Mums trukdo egoizmas (blogos savybės), mūsų pačių žemos prigimties dalis, kuri lyg šeimininkas su bizūnu reikalauja būti tuo ar anuo, valdyti kitus, manipuliuoti. Žmogiškasis ego – žemesnioji prigimtis – siekia valdžios, kratosi to, kas jam nepatinka.

Yra vienas kelias: nereaguoti į tai, kas nepatinka ir nesigriebti to, ko labai trokšti. Sakykite: „Dieve, duok tai, ko man reikia, nes Tu geriau žinai, ko man trūksta.“ Mes turime išmokti vieno dalyko: primygtinai nereikalauti, kad būtų taip, kaip trokštame. Nereikšti savo valios.

„Tebūnie Tavo, o ne mano, valia.“

Kai vadovauja ego, Dievas negali prasiskverbti.

Kartais nemalonūs dalykai mus išmoko daugiau. Malda ir meditacija panirdami į savo vidų mes prisiliečiame prie didžiojo meilės šaltinio.

Jei esate nepatenkintas kokiu nors savo gyvenimo aspektu, nedejuokite, nes padėtis tik dar labiau pablogės.

Stenkitės save perprogramuoti. Intensyviai turtinkite save teigiamomis mintimis, šviesiais polėkiais. Nesmerkite, o užuot tai darę, įsileiskite meilę. Supraskite ir priimkite esamą situaciją kaip pamoką, kurią užsitarnavote savo poelgiais. Kiekviena stipri pikta emocija gimdo atitinkamą minties formą. Būtina ištrinti iš savo emocinio kūno tokias minties formas ir pripildyti save violetinės šviesos, kuri geba ištrinti. Neigiamus išgyvenimus pakeiskite teigiamais. Norėdami save perprogramuoti, prisiminkite visus žmones, kuriems jautėte neigiamas emocijas. Valykite jas kiekvieną atskirai. Kartokite atleidimo maldą: „Su meile ir dėkingumu prašau atleisti.“ Kartokite ją tol, kol pajusite širdyje šilumą. O jei jus kas nors įskaudino pykčiu, kartokite: „Su meile ir dėkingumu jis (ji) man atleidžia.“ Taip išstumsite tą pyktį, kurį tas žmogus jums „prikabino“.

Išties beprasmiškas yra reikalavimas visus mylėti, nes mes dar nesame pasiekę tokio lygmens, negalime mylėti taip, kaip mylėjo Jėzus. Jei bandysime apsimesti esą tokie, nieko gero nepešime. Nes tai bus netikra. Tačiau galime įsiklausyti į savo vidų ir paprašyti Dievo, kad gyvendamas mūsų širdyje pasiųstų mums meilę. Tada galėsime pasiųsti ją tiems žmonėms, kuriuos mums sunku mylėti.

Pratimas. Atsipalaiduokite, sudėkite delnus kaip maldai ir pripildykite rieškučias tyros meilės. Pasiųskite šią meilę kitiems, visam pasauliui.

„Aš esu pasiruošęs, Viešpatie, priimti Tavo meilę. Aš pasiųsiu ją tam, kam jos reikia. Leisk pajusti Tavo meilę.“

Giliai įkvėpkite Jo meilę širdin ir prašykite, kad Jis pripildytų visus savo meilės. Kelis kartus įkvėpkite ir pasijuskite sklidini jo meilės. Pajutę tai nukreipkite delnus į žmogų, su kuriuo nesutariate. Greitai pajusite, kad santykiai su minėtu žmogumi nebevargina. Paprašykite Dievo išvalyti blogas mintis – kad Jis galvotų per jus, atsiųstų savų šviesių minčių, šviesių savybių. Jei prašysime Jo, Jis vis labiau vadovaus jums ir jumyse formuosis tyresnis, šviesesnis įprotis, ir gyvenimas pasikeis. Kiekvieną dieną

prašykite Dievo veikti per jus. O patys likite giliai savo vidinėje erdvėje, širdyje. Jei prašysime Dievo, kad mylėtų per mus, išmoksime mylėti.

Mes prisirišome, įsikabinome į daiktus, žmones, kuriuos mylime. Tokiu būdu išeikvojame šviesą. Jei visa tai paleisime kaip baltą paukštį, jie patys pas mus atlėks. Negalima primesti kitiems savo valios, reikia leisti įvykiams rutuliotis patiems savaime.

Tobulėdami ir stengdamiesi besąlygiškai mylėti, vieną dieną pastebėsime, kad kiekvienas žmogus turi dievišką sielą, kurios gelmėse nuo praamžių glūdi ir laukia tobulybė. Tada gyventi reikš ilgėtis ir siekti dieviškosios meilės.

Būk ir laimink mus!

Sužydėk visų širdyse!

XII skyrius. OŠO

„Aš mokau, kaip įeiti giliai į meilę“. Ošo

Ošo yra pasaulyje garsus žmogaus transformavimo proceso filosofas, dvasinis Meistras, parašęs daug knygų. Šio mokytojo teigimu, žmogus yra labai sudėtingas, „bet jis tik galimybė“, „žmogaus dar nėra“, „jis tik gali tapti, sužydėti, – tam, kažkam labai svarbiam, ir duotas gyvenimas – kad pasiektų „amžinybės gyvenimą“...

Įvairiose šalyse yra įsikūrę Ošo meditacijos centrų, kuriuose studijuojama jo filosofija.

Osho Commune International,

Koregaon Park, 17 Poona 411001 (ms) India.

Kadangi eilinis žmogus, skaitydamas knygas apie meilę, tikisi pasimokyti meilės „technikos“, kaip nors atnaujinti savo žmogiškąją meilę, arba turi problemų, noriu pateikti kai kurias šio autoriaus mintis, kurios gali nuvesti visai kitais, nepažintais keliais. Nesiimu spręsti, ar knygos tokiu atveju gali mums pasitarnauti ir padėti, bet savo akiratį skaitydami tikrai galite praplėsti. O gal ir savo sampratą pakeisti?.. Juk mūsų kasdienybė kartais parodo, kokia vargeta yra žmogiškoji meilė.

Autorius teigia savo knygomis siunčiąs naują žinią apie seksą, „šventinį seksą“, kaip „natūralų žmogaus perkeitimo procesą“, kurį dera naudoti kaip priemonę, padedančią artėti prie meilės, o nuo meilės prie maldos ir meditacijos į anapus.

„Nėra reikalo tikrą seksą slėpti už gražaus žodžio meilė. Jis taip pat yra Dievo dovana, padedanti džiaugtis ir švęsti „didįjį festivalį“ – amžinąją būtį, antraip jo nebūtų. Aš mokau, kaip giliai patirti meilę – seksą, nes tai vienintelis būdas peržengti savo ribas.

„Kai jums įgrįsta seksas, jūs tik tada pradedate domėtis Dievu. Ir kai seksas netenka prasmės – išaušta didžioji diena, didysis gyvenimo momentas“, – sako Ošo.

Anot mokytojo, seksą reikia ne atmesti, o palikti (praeityje), kai tam subręsta žmogus. Tai slėpinys, atveriantis naujas duris gyvenime. Milijonų milijonai moterų nepažino orgazmo, jos net nežino, kad gali jį patirti. O be jo jos nesupras, kas yra dvasingumas. Kai moteris nepatiria malonumo,

tai ir vyras negali, nes seksas yra dviejų žmonių susitikimas, kai vienas ištirpsta kitame. „Tai yra šventimas.“ Susitikimas vieno su kitu (per kitą) su Visata, Visuma, Aukščiausiuoju, nes kitas tampa durimis, pro kurias įeinate į dvasinį gyvenimą. Kodėl santuokos tampa blankios ir lėkštos? „Nes moterys mylimos nemokšiškai, neteisingai. Vyrai nepagalvoja, kad moters būtis kitokia, priešinga vyrui. Jos reaguoja kitaip. Pagrindinis jų poreikis yra nepatenkinamas. Vyro energija kitokia ir jo seksualumas kitoniškas. Intymus vyro ir moters santykis pasiekia patį giliausią kūno klodą, kur nebėra „medžiagos“, materijos, o tik energijų bangos. Pora tampa judančia, vibruojančia vientisa energija. Bet vyro energija (įpratę skubėti, dirbti nemėgstamą darbą ir kt.) juda ne ta kryptimi, kuri neštų džiaugsmą. Vyrai turi suprasti, išmanyti savo seksualumą, – tai viską pakeistų. Rytai turi žodį „tantra“, kuris seksą paaiškina kaip naujos energijos susidarymą. Jei pernelyg stipriai orientuositės į sekso „techniką“, pražiopsosite tantros paslaptį, kuri nėra „technika“, o meilė. Malda. Tai proto „užmiršimas“, orientacija į širdį, širdies atsipalaidavimą, atsivėrimą, kurio metu reikia suglebti. Nusilpti. Tiek pamiršti protą, kad būtų galima susilieti su giliąja prigimtimi.

Moteris kaip moteris „išnyksta“, ji tampa durimis į aukščiausią būtį. Vyro taip pat nelieka, jis tampa durimis į Aukščiausiąjį. Tai sugrįžimas į visišką nekaltybę, visišką vienybę. Abu partneriai ištirpsta vienas kitame, dalydamiesi savo gyvybine energija. Jie tampa „ratu“ ir jų energija pradeda judėti ratu atnaujindama gyvenimą. Kiekviena ląstelė aktyvuojasi. Jokia energija nesilpsta. Jei jūs įsiliejate į tą susijaudinimą, nepasiekdami maksimumo, „karščio“, liekate „šiltas“ – tada „dvi šilumos“ susitinka ir aktas gali tęstis ilgą laiką. Tai tampa gilia meditacija, o jūs abu – vientisybe, visetu. Vieniu. Yra du kulminacijos tipai. Pirmas – jūs pasiekiate susijaudinimo viršūnę, ir ateina baigtis. Antra – tantroje jūs nepasiekiate viršūnės, o ateinate iki „giliausio atsipalaidavimo slėnio“. Susijaudinti iš pradžių turi abu besimylintieji. Bet baigtis visiškai skirtinga.

Nereikia jokių pastangų. Jūs žaidžiate kaip vaikai, jaučiate vienas kitą ir negalvojate apie aktą. Reikia laiko, kad seksualinis centras atsivertų, todėl nereikia bijoti ar galvoti apie rezultatą, troškimą. Užšalusi energija turi ištirpti ir bent akimirką tapti vientisa su visata ir žvaigždėmis; ir ši akimirka yra šventa, nes ji ateina iš Visumos. Jeigu sutinkate savo vidinę moterį (ar vyrą) savo viduje – jūs surandate meilę (tarp vibracijos, šokio, judėjimo, glamonėjimosi ir mylavimosi). Tai jūsų bioenergijų susitikimas. Nereikia kūno kontroliuoti. Leiskite kiekvienai ląstelei šokti, pulsuoti, vibruoti, kretėti. Įsiliekite į kylančią energiją ir ištirpkite joje. Įeikite į šitą drebėjimą, tapkite juo. Užmirškite, kad esate vyras (ar moteris). Jauskitės kaip vaikas motinos gimdoje. Tuomet meilė bus dieviškos kokybės.

Po tantrinio akto jūs pakilote, prisipildėte energijos, pagyvėjote, spinduliuojate. Ta ekstazė gali tęstis dienų dienas. Už seksą atsakingas žemiausias energijos centras. Juo daugiau energijos pakyla aukštyn – į širdį, į sahasraros čakrą, tuo labiau aukštesni centrai pradeda veikti, „žydėti“. Kai iš galvos energija išeina į Kosmosą – jūs gimstate iš naujo, tai dvasinė transformacija. Pažindami, jausdami savo seksualumą galiausiai jūs atsiduosite savo dvasingumui. Aukščiausiajam savyje. Ir Vakarai, ir Rytai – dėl skirtingų priežasčių – praranda gebėjimą grožėtis seksu. Ar pastebėjote gėlės grožį? Tai taip pat seksas.

Vakaruose seksas – galutinis gyvenimo tikslas. Rytuose – barjeras tarp žmogaus ir Dievo. Žmonės seksą pavertė rutina. Tai retų momentų dovana, žmonės tam renkasi netinkamą momentą (pvz., susibarę). Tai „šventinė dovana“ kartą metuose.

99 proc. žmonių supranta seksą kaip palengvėjimą. Jų seksualinis palengvėjimas negatyvus, jie praranda energiją, pavargsta ir nusilpsta. Išties tai nėra apsivalymo procesas.

Nerimas, skuba, aktyvus galvojimas padaro vyrą neišmanėliu. Dėl visuomenės įpročių, pareigų, stiliaus ir darbo žmogaus protas įpranta skubėti – tos skubos jis nebegali pamiršti net vyro ir moters santykiuose. Iki šių dienų beveik visos religijos ir bažnyčios suformavo nesąmoningą neapykantą seksui. Ją reikia atmesti ir mokytis pagarbos. Žmogus turi pranokti seksą, išeiti už biologijos ribų, kitaip nepažins sielos šviesos.

Ošo siūlo partneriams naujus mylėjimosi būdus. „Aktas turi būti pilnas judesių, žaidimų, glamonių. Įėjimas į kūno giliausią klodą reikalauja pažinti sekso „psichologiją“. Moters ir vyro technika skirtinga, nes jie – „poliarinės priešybės“. Jie gali tapti energiniu ratu – papildyti vienas kitą – jei tik jų priešingi poliai susitinka. Ir tik meilėje. „Moters neigiamas polius turi būti paruoštas.“ Moters seksualumas vientisesnis – jos visas kūnas turi būti įtrauktas. Tik tada dalijatės energija ir išgyvenate pasitenkinimą – šventę.

Kadangi rato sudarymas aprašytas labai intymiais „negražiais“, „seksualiais“ žodžiais, turite patys perskaityti. Jei vyras neįtraukia moters į „šventimą“ (ar pats pavargsta), Ošo jums aiškiai atskleis klaidas. Sėkla neišaugo į gėlę, „nes ji nukrito ant uolienos“. Vyras nerealizavo savo paskirties. Nepažįsta moters kitoniškumo. Didžiausias meilės priešas – savimeilė. Savimyla pernelyg rūpinasi savimi, o ne kitu – ir negali ištirpti meilės stebukle. Pagalba tam, kurį švelniai myli, – būtina.

BAIGIAMOJI DALIS

Ošo originalus dėstymas logiškai atvedė skaitytoją prie naujos temos – jautrios, sunkiai sprendžiamos problemos – jaunimo lytinio auklėjimo. (Konkrečiau pasakius – supažindinimo, kaip susigaudyti meilės ir lytinio santykiavimo labirintuose.)

Kas gali padėti perprasti lyties dialektiką?

Tai labai reikšmingas klausimas.

Mums ypač turėtų rūpėti, kas brėstančiajam atsako į šiuos klausimus, kas ir kaip jam tai papasakoja. Tėvas, motina, gatvės vaikai ar kraupūs ir iškrypėliški vaizdai per televiziją ar internetą? Vis dar nesurastas ryšys tarp seksualinio švietimo ir vidinio pasaulio tobulinimo. Nėra atskleidžiamos giliausios, subtiliausios dviejų žmonių partnerystės paslaptys, slėpiningiausi „užkaboriai“, kuriuos jie turėtų pažinti saugioje aplinkoje, pateiktus išmintinga forma, o ne paauglių žargonu. Šiurkštus įsiveržimas į „draudžiamą zoną“ gali tik šokiruoti, sukelti konfliktus, nepasitikėjimą ir taip toliau. Lytinio brendimo metais, prabudus lytiniam instinktui, pradeda „siausti hormonų audros“. Iš pradžių seksualumas nėra sąmoningas. Tai paauglystės „platoniškoji“ fazė, kai nežinoma, kaip elgtis, ir nėra gilesnio pažinimo.

Tam tikrame smegenų centre sužadinamas lytinis potraukis. Bet lytinis aktas, atliktas per anksti, be meilės ir jausmų, jį sudarko, užkerta kelią šiam potraukiui pamažu išaugti iki visavertės meilės. Nereikia skubėti. Tik išsiaiškinus visas stadijas, pamažu reikia pažinti savo vidinį pasaulį, išskleisti jį. Tik taip galime surasti laimę meilėje, o ne nusivylimą bei neviltį. Santykių pradžioje ypač svarbi yra draugystė (širdies funkcija). Ji pripildo gyvenimą teigiamų, džiaugsmingų patirčių. Padeda vystytis abipusei adaptacijai, psichologinei darnai. Subręsta mylimojo(-osios) idealizavimo stadija (ypatingas susižavėjimas kito asmenybe). Yra daug garsių auklėtojų, daug prirašyta knygų. Tačiau knygose pateikiami patarimai ne visiems rūpi, o taisyklės – ne visiems tinka.

Stereotipinis patyrimas jokioje srityje neduoda vaisių. Svarbu išmokti savarankiškai mąstyti, ne laikytis kokių nors taisyklių, o pačiam ieškoti ir atrasti, gilintis į save, stebėti, ieškoti savo „stiliaus“. Žinios iš tiesų yra lyg vadovas. Meilė galėjo būti džiaugsminga, bet netapo. Žinojimas nelemia laimės, o nežinojimas padaro žalos. Partneriai turi save suprasti ir būti nuoširdūs („nesigėdyti“), ieškoti, kokios sąlygos padės jiems pasiekti tikslą – džiaugsmą. Mes visko turime mokytis. Lytiškai jaunimas subręsta 6–8 metais anksčiau, negu pasiekia fizinę, psichinę ir dvasinę brandą. Juk kalba eina apie „*ors amandi* – meilės meną“, o menas reikalauja plačių žinių, įgudimo,

gebėjimo ir talento. Antai Ošo teigia, kad vyras turi paruošti moterį meilei. Kiti mano, kad moteris turi vadovauti. Deja, dažnai moteris kenčia nuo vyro negrabumo ir neatidumo.

Lytinė meilė – ne svarbiausia žmonijos gyvenimo ašis. O žmonės mano, kad ji vos ne giliausia gyvenimo prasmė ir aukščiausias džiaugsmas. Žymus rašytojas Romenas Rolanas pastebėjo: „Kūnas – pats mažiausias dalykas, kurį gali duoti moteris.“ Norėjau, jog skaitytojams ši meilės detalių „filosofija“ pažadintų naujoviškų, kūrybingų idėjų ir leistų jaunajai kartai susigaudyti išmintingai sudėtingame vidiniame pasaulyje. Dar neturime išsamios knygos, kuria kiekvienas galėtų naudotis ne kaip receptų ir taisyklių rinkiniu, bet kuri kiekviename prabudintų individualias nuojautas, vestų į gilų pažinimą meilės kelyje. Argi ne mūsų uždavinys yra stengtis, kad jaunoji karta būtų apsaugota nuo nereikalingų klaidžiojimų (kuriuos patyrėme mes), o susikurtų giliomis žiniomis pagrįstą savo poziciją. Dėl tauraus tikslo iš meilės filosofijos dalelių magėjo išausti nevienalytės sampratos audinį – tobulėkime visi ir mokykime vienas kitą, kaip reikia mylėti...

Taigi:

Meile, kas tu esi žmogui?

Ar malonumų medžioklė?

O gal galia pažinti savąją savastį ir ją pranokti?

Jausti kitą giliau negu save, linkėti džiaugsmo kitam labiau negu sau pačiam?

Gal tu – ieškojimas Didžiosios Tiesos, kuris kartais tampa nenumatytomis grumtynėmis dėl žmogiškumo?

Gal tau skirti evangeliniai žodžiai: būk išmintinga kaip žaltys ir tyra kaip balandis?

Gal tu ta galia, kuri tai, kas „negalima“, padarys „galima“ – iš esmės transformuosi civilizaciją ir žmogų?

Gal tu ta sielos didybė, kurios iki šiol mažai paisoma. Širdies šviesos atsivėrimas? Kurio dar nepažinai?

Gal tu – likimo pamoka?

Meilės atsakas:

Jei tu būtum pažvelgęs į knygą, kaip patariau, ar kaip vaikas į pasaką, – būtum išvydęs tą nuostabią „baltąją viešnią“, kuri esti už žodžių... ir kurios intuityviai ieškai. Ilgiesi.

O gal nori pasirinkti šv. Pranciškaus Asyžiečio kelią: „Mokytojau, padaryk, kad aš trokščiau kitus paguosti, o ne pats būti guodžiamas; kitus suprasti, o ne pats būti suprastas; kitus mylėti, o ne pats būti mylimas, nes tas, kas duoda, gauna, kas atleidžia – tam atleidžiama, kas miršta – tas gimsta amžinai gyventi.“

Tiek daug kelių veda į išmintį ir širdį. Į meilę. Negaliu būti šios srities eksperte, tik turiu kaip dovana dalytis suvokimu, kuris galbūt pravers ieškantiesiems... Todėl pasirinkau tokią margą aspektų įvairovę, kad žadintų skirtingus centrus ne tik mąstyti ir ieškoti ar rasti, bet ir širdimi pajausti, praregėti siela.

Pabaigos žodis apie meilės manifestacijos tikslą

Savo rašiniu norėjau pasakyti: išminties ir meilės Mokytojai nori būti išgirsti. Visi esate reikalingi mūsų gyvenimo ir civilizacijos transformacijai – turite būti Kūrėjo instrumentais. Pasaulis pribrendo permainoms. Ir žmogus. Pasakodama apie meilės mokytojus norėjau, kad sveika nuovoka skaitytojui pašnibždėtų apie naujų pumpurų skleidimąsi, kuris yra ženklas, kad artėja ne eilinis pavasaris, bet dabartinės visuomenės ir jos gyvenimo būdo žlugimas. Žmogaus atsinaujinimas.

Nėra dėsnio, aukštesnio už Meilę. Iš meilės pasaulis buvo sukurtas, egzistuoja ir tik per ją gali būti pertvarkytas, išlaisvintas nuo supriešinimų, konfliktų, grėsmių ir karų. Išgydyti šias baisias žmonijos ligas galima tik meile. Neteiskite, nes visko dabar neaprėpiate ir savo „teisumu“ kenkiate ir sau, ir visam pasauliui. Tapkite mokytojų meilės galios gyvu pavyzdžiu. Kas padės prisiminti šviesiąsias savo prigimties savybes – kad esi siela, gyvenanti kūne?!

Kol naujas gyvenimo būdas įsigalės, kiekvienas turi prabusti, pasikeisti, realizuoti save, savo šviesiąją prigimtį – „šviesos vaikų“ esmę. Apie tai juk visais varpais ir skambina mokytojai, rodantys trumpiausią kelią į žmogaus transformaciją – visos civilizacijos perversmą. Juslės klaidina, protas neįstengia suvokti – tik meilės manifestacijoje paslėpti Tiesos kontūrai.